GINGER

Vijf jaar Alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen

Monitoring van activiteiten 1999-2003

VAD

Johan Rosiers
Stafmedewerker

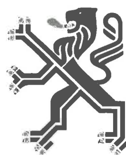
GINGER

Vijf jaar alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen

Monitoring van activiteiten 1999-2003

Johan Rosiers
Stafmedewerker

Colofon

Layout en druk: TWO by TWO Letter & Beeld n.v.

Verantwoordelijke uitgever:
VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
S. Ansoms - Vanderlindenstraat 15 - 1030 Brussel
Tel.: 02 423 03 33 - Fax: 02 423 03 34 - vad@vad.be - www.vad.be

Wettelijk depotnummer: D/2004/6030/24

ISBN-nummer: 9077188118

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Het algemene monitoringbeeld 1999-2003	7
3. Blikvangers in de monitoringresultaten	13
3.1. Onderwijs als dominante sector	13
3.2. Lokale preventieactoren als motor in de vrijetijds- en cultuursector	14
3.3. Welzijn: bijzonder jeugdzorg in de lift	17
3.4. Gezondheid: een samenspel van kleine en grote factoren	18
3.5. Arbeid en overheid: stabiele sectoren	19
3.6. Intersectorale samenwerking: het spel en de knikkers	21
4. Monitoring van preventieactiveiten 1999-2003 in één oogopslag	25
4.1. Het algemeen monitoringbeeld	25
4.2. Het monitoringbeeld van de registratorgroepen	26
5. Bespreking van de resultaten: mogelijk achterliggende factoren	29
5.1. De impact van beleidsingrepen op het monitoringbeeld	29
5.2. De impact van VAD-initiatieven op het monitoringbeeld	32
5.3. Een goed samenspel tussen preventieactoren op verschillende niveaus	34
5.4. Werken op vraag: een zaak van perceptie	35
6. Evaluatie Ginger 2004: resultaten en vertaling naar de praktijk	37
6.1. Resultaten	37
6.2. Evaluatieresultaten in een notendop	44
6.3. Aan de slag met de resultaten	44
Bijlage 1	51
Bijlage 2	55

1. INLEIDING

Eerst een korte introductie voor wie Ginger nog niet kent. Ginger is de naam van een registratieprogramma voor alcohol- en drugpreventieactiviteiten. De aan de Gingerregistratie deelnemende preventiewerkers sturen elk jaar hun data door naar VAD - Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw. VAD verwerkt deze data en schrijft de voornaamste resultaten uit in het jaarlijkse monitoringrapport.

Ginger ging in 1996 van start, nadat de toenmalige minister van Gezondheidsbeleid VAD de opdracht had gegeven om een monitoringsysteem voor alcohol- en drugpreventieactiviteiten uit te werken en te verspreiden. Er werden 6 doelstellingen aan Ginger gekoppeld:

- zicht krijgen op gevoerde preventieactiviteiten in de verschillende sectoren;
- het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie;
- het detecteren van noden en hiaten;
- het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten;
- de ontwikkeling van een evaluatie-instrument;
- het uitwisselen van registratiegegevens.

In de loop van de jaren vonden tal van evoluties plaats in het programma. Zo werd in 1997 de Ginger 5-versie vervangen door de meer gebruiksvriendelijke en beter aan Windows aangepaste Ginger 7-versie. In 2002 werd de Ginger 7-versie verder verbeterd, onder meer op basis van feedback van de aan Ginger deelnemende preventiewerkers. Dat resulteerde in de Ginger 9-versie. Deze versie kent veel bijval, maar de onlangs georganiseerde Gingerevaluatie bracht ook verdere verbeteringsmarges aan de oppervlakte. Daarom zullen in 2005 nog enkele aanpassingen gebeuren en wordt de 'jubileumeditie' Ginger 10 allicht een feit.

Ook op het vlak van het deelnemersveld zijn er duidelijke evoluties geweest. Allereerst steeg aan het eind van de vorige eeuw het aantal aan de registratie deelnemende preventieactoren sterk, tot boven 60 registrators. In de daaropvolgende jaren fluctueerde het aantal tussen 64 en 70. Dat is gezien de omvang van het Vlaamse preventieveld een behoorlijk aantal.
Ook de samenstelling van de groep registrators veranderde met de jaren. Ga je 5 jaar terug, dan was het een nog vrij heterogene groep, waaraan naast de vaste kern van lokale, regionale[1] en Vlaamse preventieactoren ook andere groepen en individuen deelnamen: een rijkswachtbrigade, een jongerenadviescentrum, een dienst voor justitieel welzijnswerk, een aantal medewerkers van Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) enzovoort. Omdat de wisselende deelname van deze enkelingen soms een zichtbare impact had op de resulta-

[1] Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) en provincies

ten, werd er vanaf 2003 voor geopteerd om enkel nog registrators toe te laten die duidelijk tot 1 van de 3 kerngroepen behoren. Toch leidde die beperking niet tot een merkbare daling van het aantal registrators, mede door de aangroei van het aantal registrators uit het CGG-preventiewerk. Voordeel van deze ingreep is dat de monitoringresultaten voortaan beter kunnen vergeleken worden met de resultaten van andere jaren.

In deze publicatie schetsen we het beeld van de laatste 5 Gingerjaren, gaande van 1 januari 1999 tot en met 31 december 2003. We kiezen voor die periode omwille van 3 argumenten:

- De voor 1999 gangbare Ginger 5-versie wijkt te sterk af van de nadien gebruikte versies Ginger 7 en Ginger 9.
- Vanaf 1999 is er een vrij stabiel evenwicht qua samenstelling tussen de 3 kerngroepen van registrators.
- Het preventielandschap is zodanig in beweging dat de periode voor 1998 nog weinig relevantie behoudt.

In deze publicatie wordt eerst een algemeen beeld geschetst van de Gingerresultaten 1999-2003: hoe werden de verschillende sectoren bereikt, zijn daarin evoluties merkbaar, welke actor werkte in welke sector, welk soort activiteiten werd in welke sector uitgevoerd... allemaal vragen die we kort in hoofdstuk 2 zullen bespreken.
In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op de meest in het oog springende resultaten en de meest opvallende evoluties tussen 1999 en 2003.
Hoofdstuk 4 omvat een synthese van de Gingerresultaten 1999-2003. Alles wordt nog eens schematisch op een rijtje gezet.
In hoofdstuk 5 wordt geprobeerd om een aantal invloedsfactoren in de Gingerresultaten af te bakenen.
Hoofdstuk 6 beschrijft de resultaten van de Gingerevaluatie die in de zomer van 2004 werd gehouden, alsook de strategieën die we zullen hanteren in het werken met de evaluatieresultaten.

Dit rapport heeft niet de pretentie een volledig overzichtswerk te zijn van alle resultaten die uit de Gingerregistratie van de laatste 5 jaar te halen zijn. Het is wel een rapport dat aanvullende resultaten en besprekingen aanreikt bij de jaarlijkse Gingerrapporten.

Veel leesplezier!

2. Het algemene monitoringbeeld 1999-2003

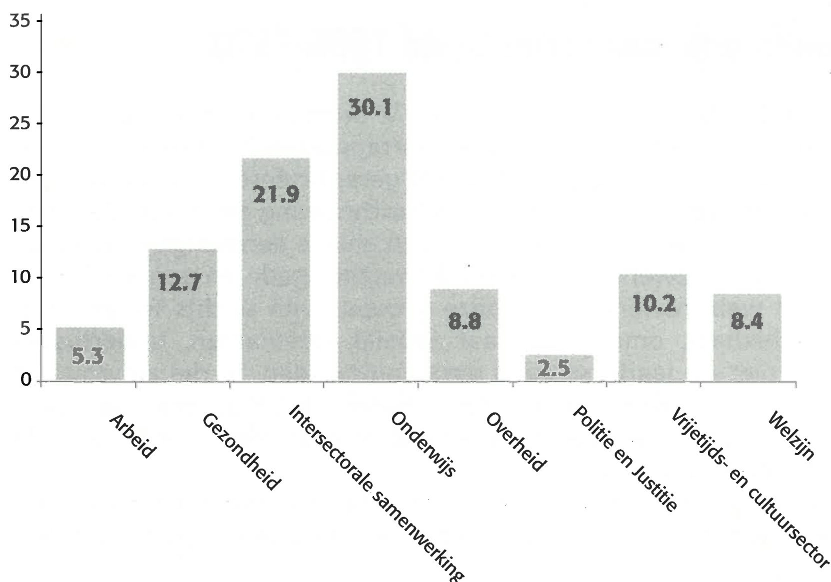
In de periode 1999-2003 werden in totaal 27.172 bruikbare preventieactiviteiten door VAD geanalyseerd en in de Ginger-jaarrapporten beschreven. In deze publicatie bekijken we het beeld van 24.238 geregistreerde activiteiten. De overige 2.934 activiteiten worden hier niet in beschouwing genomen. Ze stammen vooral van CLB-medewerkers maar ook van enkele eenmalige Gingeraars (onder andere een medewerker van een rijkswachtbrigade en een medewerker van justitieel welzijnswerk). Voor deze groepen zijn slechts fragmentair Gingerdata beschikbaar, omdat ze maar tijdelijk deelnamen, ondertussen afhaakten en/of niet op jaarlijkse basis data aanleverden. In die zin zou het monitoringbeeld te onzuiver worden. Het is beter om uit te gaan van de 3 registratorgroepen die in de referentieperiode min of meer stabiel aan de Gingerregistratie deelnamen. Dat zijn:

- lokale preventieactoren: gemeentelijke of intergemeentelijke preventiewerkers, waarvan een aantal door federale veiligheidsfondsen worden gesubsidieerd;
- regionale preventieactoren: preventiewerkers die aan een CGG zijn verbonden en provinciale preventiecoördinatoren;
- Vlaamse preventieactoren: medewerkers van koepelorganisaties en netwerken wiens actieradius heel Vlaanderen bestrijkt.

Een lijst van de deelnemers en tot welke registratorgroep ze behoren, is te vinden in bijlage 1. Van deze 3 kerngroepen in de Vlaamse alcohol- en drugpreventie wordt hier het beeld van de laatste 5 registratiejaren gegeven. Het zou pretentieus zijn om te stellen dat het monitoringbeeld representatief is voor de alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen, maar gezien de omvang en spreiding (zowel geografisch als qua werksoort) is het zeker aannemelijk om te stellen dat de Gingerresultaten indicatief zijn voor wat er in Vlaanderen gebeurt op het vlak van alcohol- en drugpreventie. In totaal namen in de periode tussen 1999 en 2003 118 preventieactoren uit de 3 beschreven groepen deel aan Ginger. Als we de afvallers erbij rekenen, komen we uit op 128. Bekijken we in de periode 1999-2003 het aantal deelnemende registrators per jaar, dan komen we aan gemiddeld 66 registrerende preventieactoren per jaar.

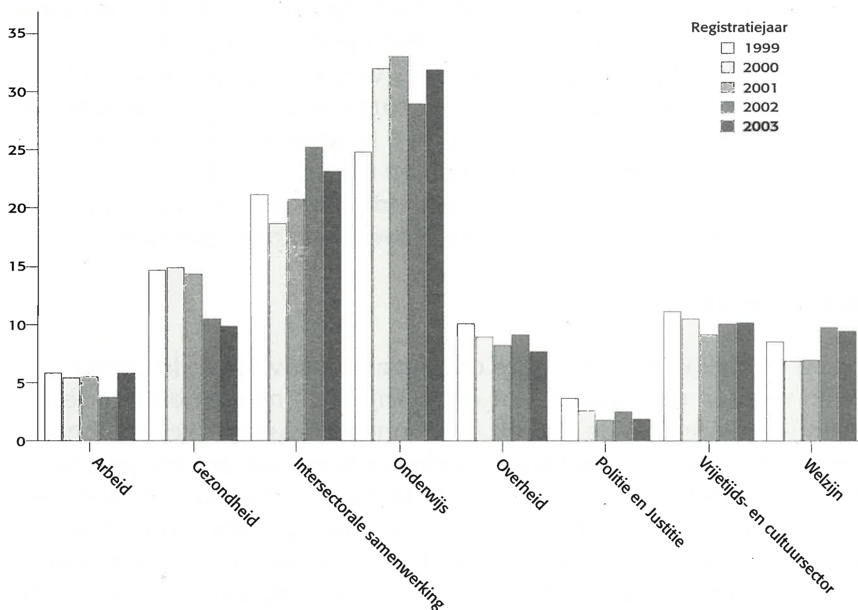
Het bereik van de sectoren

Grafiek 1 toont duidelijk in welke mate de preventieactiviteiten in de verschillende sectoren worden uitgevoerd. Het onderwijs is de meest bereikte sector. Bijna 1 preventieactiviteit op de 3 vindt in de onderwijssector plaats. Voorts is er ook ruim plaats voor intersectorale samenwerking. Intersectorale samenwerking duidt op activiteiten waar meerdere sectoren actief aan participeren. De meeste andere sectoren bevinden zich niet ver van de 10%-maat. In dalende volgorde van belang zijn dat: gezondheid, vrijetijd en cultuur, overheid en welzijn. Er zijn 2 sectoren die duidelijk minder bereikt worden. De arbeidssector situeert zich rond 5%. De sector politie en justitie moet het met de helft daarvan doen.

Grafiek 1: in welke sectoren vinden de preventieactiviteiten plaats (%)?

Bovenstaande grafiek geeft het algemene beeld over de laatste 5 jaar. Dat betekent evenwel niet dat dit een stabiel beeld is. Om te weten in welke mate fluctuaties optreden, dan wel stabiliteit een gegeven is, moeten we voor elk jaar de verdeling over de sectoren heen met elkaar vergelijken. Grafiek 2 geeft een zicht op de evoluties die zich tussen 1999 en 2003 voordeden.

Grafiek 2: evolutie van het aandeel preventieactiviteiten in elke sector (%)

De grafiek toont duidelijk aan dat er geen sprake is van sterke sprongen over de jaren heen. Het is een vrij stabiel beeld voor de meeste sectoren. Toch zijn er ook enkele tendensen uit te halen. Zo zien we in de 2 meest bereikte sectoren een groei van het aandeel. Met andere woorden: onderwijs en intersectorale samenwerking zijn niet alleen steeds de 2 meest gesolliciteerde kanalen geweest, ze hebben hun positie nog versterkt. Anderzijds zien we een minder prominente plaats van de gezondheidssector na 2001. De sectoren overheid en politie hebben ook wat veren verloren.

Accenten van de verschillende preventieactoren

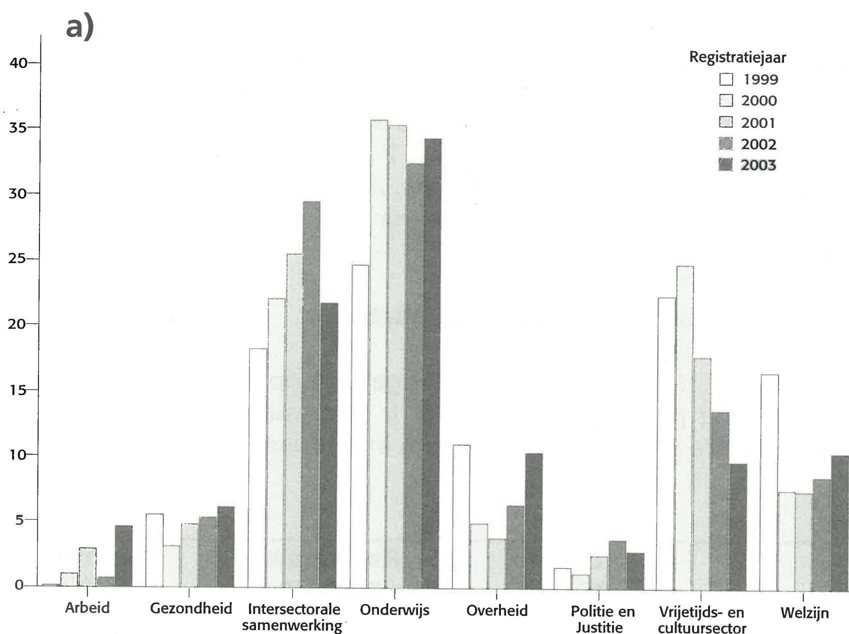
Zoals eerder vermeld, delen we de groep Gingeraars op in 3 groepen: lokale, regionale en Vlaamse preventieactoren. Het is interessant om te zien welke verschillen tussen deze groepen zichtbaar zijn in de Gingerresultaten.

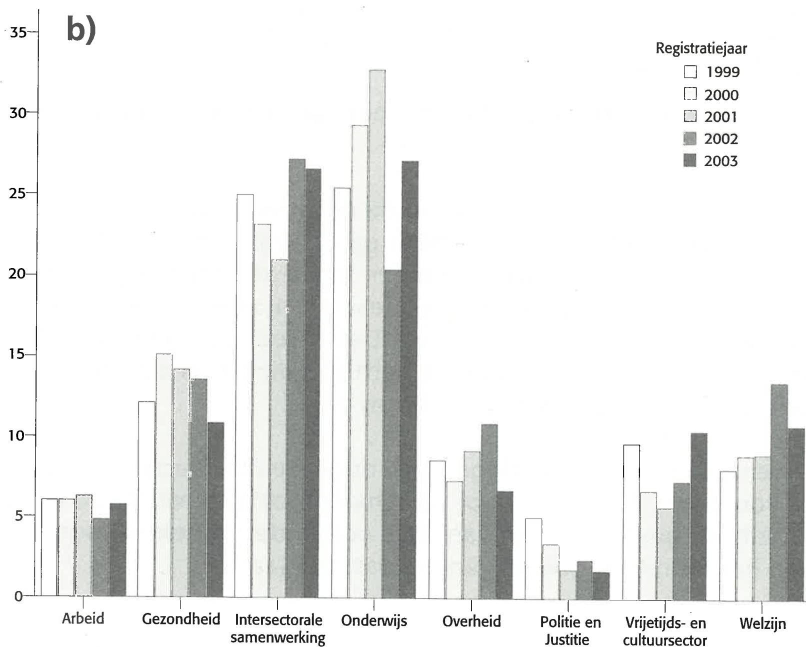
	Lokale actoren	Regionale actoren	Vlaamse actoren
Arbeid	1,9%	5,8%	8,4%
Gezondheid	5,1%	12,9%	22,8%
Intersectoraal	24,3%	24,9%	9,9%
Onderwijs	32,8%	26,9%	35,8%
Overheid	7,0%	8,4%	12,7%
Politie/justitie	2,6%	2,9%	1,2%
Vrije tijd/cultuur	16,6%	8,3%	7,2%
Welzijn	9,7%	10,0%	1,8%

Tabel 1: verdeling preventieactiviteiten per sector, per registratorgroep (%)

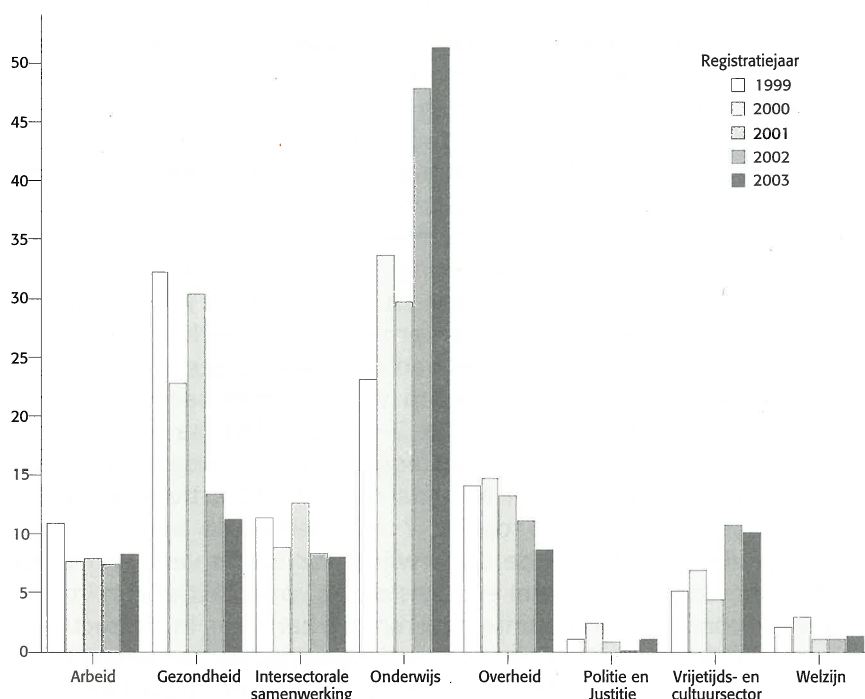
Tabel 1 legt vrij duidelijk de verschillen tussen de registratorgroepen bloot. Zo richten de lokale preventieactoren zich sterker op de vrijetijds- en cultuursector en Vlaamse preventieactoren werken meer in de sectoren gezondheid, onderwijs en overheid. De regionale preventieactoren zitten qua verdeling dichtbij de algemene verdeling in Vlaanderen. Dat is voor een deel te verklaren doordat deze groep op zich meer dan de helft van de preventieactiviteiten uitvoert en dus sterker het algemene beeld vorm geeft.

Ook hier gaan we na of deze verhoudingen zich doorheen de laatste 5 registratiejaren stabiel voordoen. Alhoewel door de schaalgrootte de verfijnde resultaten er niet in zitten, geeft de vorm van de 3 volgende grafieken voor elke registratorgroep het monitoringbeeld van de laatste 5 jaar.

a)
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Registratiejaar
1999
2000
2001
2002
2003
Arbeid
Gezondheid
Intersectorale samenwerking
Onderwijs
Overheid
Politie en Justitie
Vrijetijds- en cultuursector
Welzijn

b)
35
30
25
20
15
10
5
0
Registratiejaar
1999
2000
2001
2002
2003
Arbeid
Gezondheid
Intersectorale samenwerking
Onderwijs
Overheid
Politie en Justitie
Vrijetijds- en cultuursector
Welzijn

c)

Grafiek 3: Evolutie verdeling activiteiten per sector bij de 3 registratorgroepen (a lokaal, b regionaal, c Vlaams) (%)

De talrijke fluctuaties in de staven van de diagram zijn goed zichtbaar. Daarvoor heb je geen cijfertjes na de komma nodig. In die zin is voor elke registratorgroep het totaalbeeld van de laatste 5 jaar lang niet indicatief voor elk apart registratiejaar. Geen van de groepen vertoont over de tijdreeks heen een homogeen monitoringbeeld. Elk jaar zijn accentverschuivingen aantoonbaar. Sommige sectoren komen duidelijk sterker aan bod dan het voorgaande jaar, andere minder sterk.
Opmerkelijk is dan wel dat het totaalbeeld zo opvallend stabiel blijft. Is dat toeval of spelen er binnen het Vlaamse preventielandschap complementaire processen die het monitoringbeeld stabiel houden? Op deze vraag proberen we in dit rapport een antwoord te formuleren.

Wie voert welke activiteiten uit in welke sector?

Ruim de helft van de activiteiten van lokale preventieactoren gaat uit naar overleg. Ongeveer een derde bestaat uit vorming en ruim 1 activiteit op de 8 behelst consult en advies. Als we kijken naar welke soort activiteit in welke sector wordt uitgevoerd, dan zien we enkele in het oog springende resultaten. Zo

vindt in de sectoren welzijn, gezondheid, overheid en politie/justitie relatief meer overleg plaats. In de sectoren arbeid en onderwijs ligt de klemtoon dan weer sterker op vormingsactiviteiten. In het kader van intersectorale samenwerking komt beduidend meer consult en advies kijken. Enkel in de sector vrijetijd en cultuur liggen de verhoudingen in de algemene lijn.
Bij de regionale preventieactoren zien we dat algemeen genomen 6 op de 10 activiteiten uit overleg bestaan. 3 op de 10 activiteiten omvatten vorming en een tiende van hun activiteiten draait rond consult en advies. Per sector bekeken, valt op dat overleg nog sterker dan algemeen aan bod komt in de gezondheidssector en in intersectorale samenwerking. Voorts wordt in de sectoren onderwijs, politie/justitie, vrijetijd en cultuur en vooral arbeid vaker gewerkt rond vorming. Consult en advies komen sterker voor in de overheidssector.
Bijna de helft van de preventieactiviteiten van de Vlaamse preventieactoren bestaat uit vorming. Zij zijn de enige groep waar vormingsactiviteiten de bovenhand halen. Dat komt vooral doordat 2 van de Vlaamse actoren, De Sleutel en Leefsleutels, een sterk accent leggen op vormingsactiviteiten. Overleg komt bij de Vlaamse actoren in bijna 4 op de 10 activiteiten voor. Consult en advies vormt in ruim 1 op de 7 activiteiten de kernactiviteit. Vorming komt opvallend sterker in de onderwijssector uit de verf, wat weer aansluit bij de sector waarin De Sleutel en Leefsleutels vooral actief zijn inzake preventie. Overleg komt bij de Vlaamse actoren sterker voor in de sectoren gezondheid en vrijetijd en cultuur en ook in intersectorale samenwerking. Consult en advies komt opvallend sterk tot uiting in 2 sectoren: arbeid en overheid. De verklaring ligt beide malen bij VAD als Vlaamse actor. In de sector arbeid zijn naar aanleiding van het uitwerken van materialen en concepten voor die sector vrij veel vragen bij VAD terechtgekomen omtrent verdere begeleiding in het procesmatig introduceren van een alcohol- en drugbeleid. De sterkere klemtoon op consult en advies ten aanzien van de overheidssector valt samen met één van de hoofdopdrachten uit het beleidsplan van VAD.

3. BLIKVANGERS IN DE MONITORINGRESULTATEN

Uit de resultaten van de laatste 5 jaar Gingerregistratie zijn een aantal in het oog springende resultaten gekomen. Het gaat zowel om duidelijke trends als om zeer opvallende klemtonen die in sectoren of detailsectoren aantoonbaar zijn. We bekijken hier enkele van de meest opvallende resultaten uit de periode 1999-2003.

3.1. Onderwijs als dominante sector

Elk jaar opnieuw steekt dezelfde sector met kop en schouders boven de andere sectoren uit: onderwijs. Deze sector vormde telkens in ongeveer 3 op de 10 preventieactiviteiten het kader. De specifieke aandacht voor de onderwijssector is te verklaren door een aantal kenmerken en troeven die deze sector heeft:

- Met Drugbeleid op School (DOS) is er een structureel aanbod voorhanden. Het DOS-concept wordt al 10 jaar in de onderwijssector geïmplementeerd.
- Onder druk van ouders en maatschappij kwamen vanuit de scholen meer vragen naar alcohol- en drugpreventieactiviteiten.
- Jongeren en adolescenten worden in het kader van alcohol- en drugpreventie als een prioritaire doelgroep gepercipieerd en dat is net de groep die je in het onderwijs vindt.
- Deze doelgroep is zeer goed bereikbaar in de onderwijsinstellingen omdat zowat iedereen naar school gaat. Bovendien zijn voor deze doelgroep heel wat concepten en materialen uitgewerkt die (op korte termijn) toepasbaar zijn.
- De doelgroep is goed omkaderd, zowel op pedagogisch vlak door de leerkrachten als qua individuele opvolging en begeleiding van de leerlingen door het CLB.

Ook binnen de sector onderwijs keert elk jaar een zelfde patroon terug: het secundair onderwijs krijgt veruit het meeste aandacht. Twee derde van de activiteiten in het onderwijs vindt plaats in het secundair onderwijs. Het basisonderwijs wordt in 1 op de 6 preventieactiviteiten bereikt. De overige detailsectoren worden minder sterk bereikt. Het hoger onderwijs kan nog boven een aandeel van 5% klimmen, de kruimels zijn voor de andere detailsectoren. CLB, ouderverenigingen en de koepels krijgen 2% of minder. Over de jaren heen zien we geen grote fluctuaties in het bereiken van de diverse detailsectoren.
Als we de verhoudingen per registratorgroep bekijken, vallen enkele verschillen op:

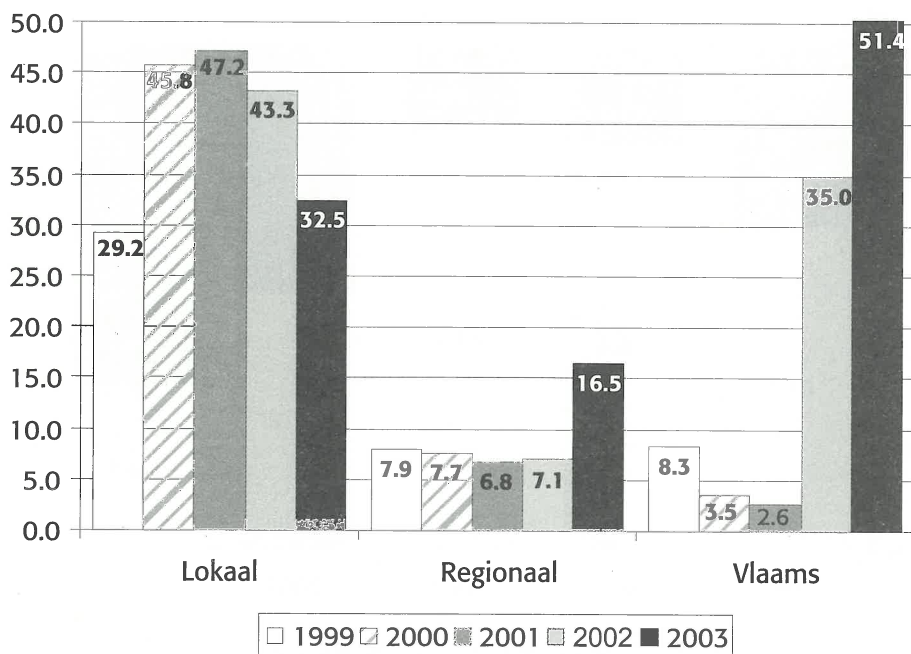
- Lokale en Vlaamse actoren werken beduidend vaker in het basisonderwijs dan regionale actoren.
- Regionale preventieactoren vormen de enige groep die zichtbaar met CLB's samenwerkt.
- Vlaamse actoren werken merkelijk meer in het hoger onderwijs (voornamelijk VAD).
- Lokale en regionale actoren werken relatief vaker in het secundair onderwijs dan Vlaamse actoren.

Secundair onderwijs

Binnen het secundair onderwijs zijn verschillende onderwijsvormen aanwezig. Als we in de Gingerdata 1999-2003 de participatiegraad van elke onderwijsvorm bekijken, merken we dat de 3 grootste onderwijsvormen qua aantal leerlingen ook de grootste zijn qua bereik inzake alcohol- en drugpreventie. Toch zijn ook daar onderling duidelijke verschillen merkbaar. Zo neemt ASO vaker deel aan preventie dan BSO en TSO. ASO is in twee derde van alle preventieactiviteiten in het secundair onderwijs van de partij. Bij TSO ligt dat aandeel net boven de helft en bij BSO zelfs een stuk onder de helft. De kleinere onderwijsvormen komen duidelijk minder sterk aan bod. BuSO is in bijna 1 op de 5 activiteiten betrokken partij, voor deeltijds onderwijs is dat in 1 op de 8 activiteiten en voor KSO in 1 op de 10 activiteiten. Algemeen kan worden gesteld dat deze verhoudingen in grote lijnen overeenkomen met de verhoudingen tussen het aantal leerlingen in de onderwijsvormen.
Als we de verdelingen tussen de onderwijsvormen jaar per jaar bekijken, zien we wel enige fluctuaties, maar in grote lijnen blijven de verhoudingen stabiel.

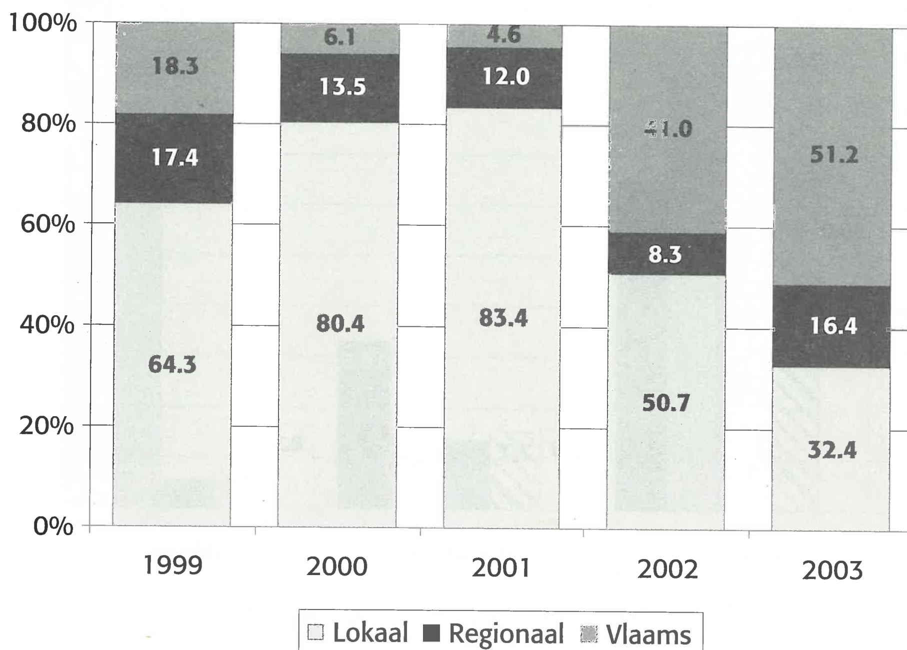
3.2. Lokale preventieactoren als motor in de vrijetijds- en cultuursector

Zoals in grafiek 2 te zien was, is de vrijetijds- en cultuursector de laatste jaren een vrij stabiele sector geweest. Elk registratiejaar vond zowat 1 op de 10 preventieactiviteiten plaats in deze sector. Vooral het jeugdwerk en ongebonden jongeren werden bereikt. Onder de detailsector 'ongebonden jongeren' vallen vindplaatsen waar men niet formeel georganiseerde jongeren kan bereiken: op straat of plein, in cafés en dancings, op muziekfestivals en dergelijke. Voorts zijn ook socio-cultureel werk en sport detailsectoren die een vrij groot bereik kennen.
Als we de resultaten van de detailsector 'ongebonden jongeren' bekijken, dan zien we dat het bereik van deze detailsector tussen 1999 en 2001 duidelijk stijgt. Waar in 1999 ongeveer 1 op de 6 preventieactiviteiten uitging naar ongebonden jongeren, stijgt dat naar bijna 1 op de 3 in 2001. In 2002 wordt dat aandeel geconsolideerd, waarna het in 2003 weer wat zakt naar een aandeel van 1 op de 4 activiteiten in de vrijetijds- en cultuursector.
Om de evolutie van de resultaten van de detailsector 'ongebonden jongeren' te volgen, is het goed om weten dat de lokale preventieactoren hierin een grote invloed hebben. Deze registratorgroep investeert om te beginnen proportioneel dubbel zoveel in de vrijetijds- en cultuursector dan de regionale en Vlaamse actoren. Bovendien investeren lokale preventieactoren over de hele periode 1999-2003 duidelijk meer in de detailsector 'ongebonden jongeren' dan de 2 andere registratorgroepen. Bij de lokale actoren gaan 4 op de 10 geregistreerde preventieactiviteiten in de vrijetijds- en cultuursector uit naar ongebonden jongeren, bij Vlaamse en regionale actoren is dat respectievelijk 1 op de 5 en 1 op de 10 activiteiten.
Toch zit er over de jaren heen wat beweging in het werken met ongebonden jongeren vanuit de 3 registratorgroepen. Dat blijkt ook uit grafiek 4.

Grafiek 4: aandeel detailsector 'ongebonden jongeren' per registratorgroep, evolutie 1999-2003 (%)

De lokale actoren hebben steeds veel geïnvesteerd in ongebonden jongeren. Dat geldt vooral tussen 2000 en 2002. De regionale actoren investeren duidelijk minder in deze detailsector en geven pas in 2003 een sterkere impuls aan het werken met ongebonden jongeren. De Vlaamse actoren geven vanaf 2002 duidelijk meer aandacht aan ongebonden jongeren. Als we over die 5 jaar heen bekijken hoe de activiteiten met ongebonden jongeren verdeeld waren over 3 registratorgroepen, krijgen we volgende grafiek.

Grafiek 5: verdeling activiteiten met ongebonden jongeren, per registratorgroep (%)

We zien dat de lokale preventieactoren de eerste 3 jaren veruit de sterkste actor waren in de detailsector 'ongebonden jongeren', maar dat vanaf 2002 de Vlaamse actoren zich op de voorgrond werken. In 2003 herstellen de regionale actoren hun aandeel in deze detailsector door weer meer activiteiten uit te voeren.

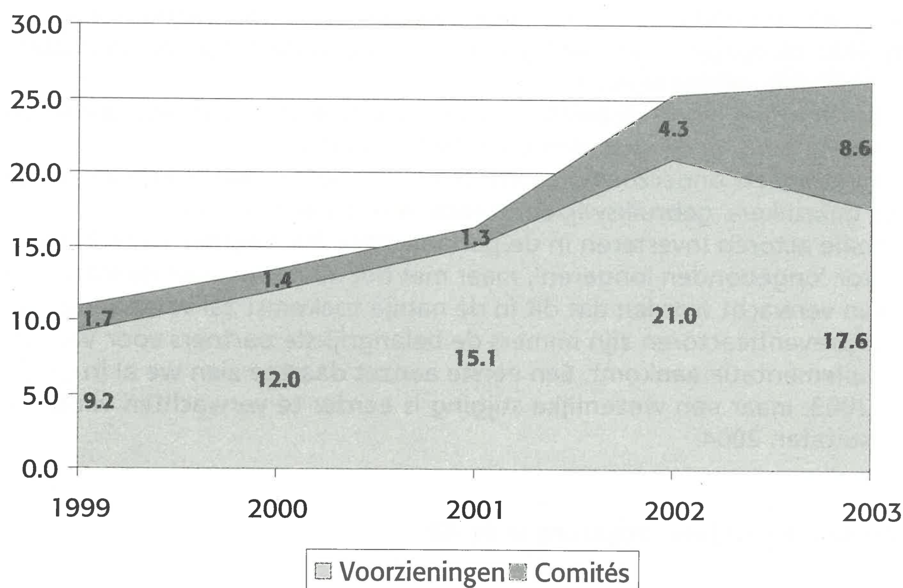
Voor het feit dat de lokale actoren gedurende aan aantal jaren de voortrekkers waren in preventieactiviteiten naar ongebonden jongeren, zijn 2 verklaringsfactoren aanwijsbaar. De eerste ligt bij het specifieke accent dat binnen preventieprojecten van het federaal preventiefonds werd gelegd. In 1996 werd vanuit het Brugse drugoverlegplatform een preventieproject in cafés gelanceerd. Een café dat werkte aan een positief, drugvrij uitgaansklimaat kon het label 'Dit café is oké' krijgen. In 1998 werd 'Dit café is oké' uitgeroepen tot het beste Belgische criminaliteitspreventieproject. Dat leidde tot vrij veel navolging in andere steden en gemeenten die via federale veiligheidsfondsen aan drugpreventie konden werken. Dat blijkt ook uit de Gingerresultaten. Tweede factor is dat op lokaal vlak een aantal laagdrempelige initiatieven plaatsvonden om rondhangende jongeren te informeren of met hen in contact of gesprek te komen.
De belangrijkere rol van Vlaamse actoren vanaf 2002 is te wijten aan de nieuwe impuls die VAD/De DrugLijn gaf aan alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven:

- Bedrogen? : sensibiliseringscampagne over de risico's van uitgaansdrugs;
- Partywise: campagne rond veiligheids- en gezondheidstips bij middelengebruik in het uitgaansleven;
- EHBDu: vorming voor clubuitbaters en organisatoren van evenementen over eerste hulp bij drugincidenten in het uitgaanscircuit;
- Trendonderzoek: onderzoek om zicht te krijgen op het middelengebruik, de groep gebruikers, gebruikswijzen, trends in middelengebruik...

De regionale actoren investeren in de periode 1999-2003 eerder beperkt in de detailsector 'ongebonden jongeren', maar met het uitwerken van de VAD-concepten kan verwacht worden dat dit in de nabije toekomst zal veranderen. De regionale preventieactoren zijn immers de belangrijkste partners voor VAD als het op implementatie aankomt. Een eerste aanzet daartoe zien we al in de cijfers van 2003, maar een wezenlijke stijging is eerder te verwachten vanaf de Gingerresultaten 2004.

3.3. Welzijn: bijzondere jeugdzorg in de lift

De welzijnssector is niet meteen de meest bereikte sector als het op alcohol- en drugpreventie aankomt. De laatste 5 jaar schommelde het aandeel van deze sector tussen 5,9% en 9,5%. De laatste 2 jaren steeg het aandeel wel vrij sterk. De meeste preventieactiviteiten gaan uit naar OCMW's, op de voet gevolgd door voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg. Andere detailsectoren komen beduidend minder aan bod. Toch is laatstgenoemde detailsector niet steeds zo sterk bereikt geweest. In 1999 waren voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg pas de vierde meest bereikte detailsector. 1 op de 10 preventieactiviteiten in de welzijnssector vond toen in deze detailsector plaats. In de daaropvolgende jaren steeg dat aanhoudend, tot 1 op de 5 activiteiten in 2002. In 2003 daalde het weer lichtjes, maar dat betekende niet dat bijzondere jeugdzorg minder aandacht kreeg van het preventiewerk. Na 2002 groeide immers het belang van de comités voor bijzondere jeugdzorg. Voor 2002 hing voor de comités voor bijzondere jeugdzorg het aandeel activiteiten in de welzijnssector rond 1%. Het aantal activiteiten was (meestal zelfs letterlijk) op één hand te tellen. Sinds 2002 is dat merkelijk toegenomen. In 2003 vonden 60 preventieactiviteiten in/met de comités voor bijzondere jeugdzorg plaats, goed voor bijna 1 op de 10 activiteiten in de welzijnssector. Als we het aandeel van de hele bijzondere jeugdzorg over de jaren heen bekijken, zien we een duidelijke groei.

Grafiek 6: evolutie van bijzondere jeugdzorg (1999-2003) (%)

In 1999 was de bijzondere jeugdzorg partner in een tiende van de preventieactiviteiten in de welzijnssector, in 2003 was dat in een vierde van de activiteiten.
Regionale actoren zijn steeds de hoofdspeler geweest in het uitwerken en uitvoeren van preventieactiviteiten in de voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg. Opmerkelijk is wel dat de aandacht nog sterk toeneemt na 2001: het aantal activiteiten dat regionale actoren in de voorzieningen uitvoeren verdrievoudigt bijna.
Lokale preventieactoren zijn steeds de meest actieve groep geweest in het werken met comités van bijzondere jeugdzorg. Ook zij zijn na 2001 veel actiever in deze detailsector. Daar waar tussen 1999 en 2001 het maar om enkele activiteiten gaat, groeit dat aantal gestaag naar 45 in 2003.

3.4. Gezondheid: een samenspel van kleine en grote actoren

De gezondheidssector is in de context van een Vlaams alcohol- en drugpreventiebeleid uiteraard een zeer belangrijke sector. Toch komt dat niet meteen tot uiting in de Gingerresultaten: over de 5 laatste jaren heen vond in de gezondheidssector ongeveer een achtste van alle activiteiten plaats. Aan het begin van de beschouwde periode komt de gezondheidssector nog uit op een aandeel van bijna 15%, tegen het eind van die periode valt het terug tot om en bij 10%.
Dat de gezondheidssector niet zo sterk scoort, is deels te verklaren omdat het monitoringbeeld van Ginger het resultaat schetst van de activiteiten van de

actoren. Een groot deel van de Gingerregistratoren werkt zelf in de gezondheidssector. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de samenstelling van de groep registratoren in 2003: 36 van de 67 Gingeraars waren als preventiewerker verbonden aan een CGG. Het resultaat van hun preventiewerk komt meestal andere sectoren ten goede. Zij werken sterk rond het ontwikkelen en implementeren van preventiematerialen en -concepten en die zijn meestal voor andere sectoren uitgewerkt.

In de gezondheidssector worden volgende 2 detailsectoren het meest bereikt: CGG's en koepels. Deze laatste detailsector slaat zo goed als altijd op VAD. CGG's zijn duidelijk de sterkste detailsector en dat in elk jaar van de beschouwde periode. Van 1999 tot en met 2001 was de detailsector CGG betrokken in ongeveer een derde van de preventieactiviteiten in de gezondheidssector. In 2002 en 2003 benaderde dat zelfs de helft van de activiteiten. Het aandeel van de koepels situeerde zich steeds tussen 10% en 17%. Deze resultaten wijzen op een goede samenwerking tussen VAD en de CGG's.
Het bereik van de huisartsen en hun koepels bleef steeds beperkt. In de jaarlijkse monitoringrapporten werd verschillende malen gewezen op het feit dat huisartsen een belangrijke rol kunnen spelen inzake vroegdetectie. Toch werden met huisartsen elk jaar opnieuw slechts een paar tientallen activiteiten uitgevoerd.
Sinds de Ginger 9-versie in voege is, kan de detailsector 'Lokaal Gezondheidsoverleg' (LOGO) aangeduid worden. Deze aanpassing bleek een schot in de roos. In 2002 werd 1 op de 20 preventieactiviteiten in de gezondheidssector uitgevoerd met LOGO's, in 2003 was dat al 1 op de 12 activiteiten. LOGO's lijken een belangrijke partner te zijn in het mee uitwerken van een lokaal preventiebeleid.

3.5. Arbeid en overheid: stabiele sectoren

Als we het over in het oog springende resultaten hebben, vallen de sectoren arbeid en overheid een beetje uit de boot. Dat neemt niet weg dat het de moeite loont om beide sectoren wat nader te bestuderen in de Gingerdata 1999-2003.

De sector arbeid kent over de laatste 5 jaar heen een vrij stabiel verloop. In 4 van de 5 jaren ligt het aandeel net onder 6%. Enkel in 2002 kent het aandeel een dipje, maar dat valt te verklaren door het wegens computerproblemen tijdelijk ontbreken van de Gingerdata van een registrator die sterk in deze sector investeert. De overheids- en privésector worden ongeveer even sterk bereikt. In bijna elk van de beschouwde registratiejaren liggen de verhoudingen tussen beide detailsectoren in dezelfde lijn. Alleen in 2003 kwam de overheidssector sterker aan bod dan de privésector. De toekomstige monitoring zal uitwijzen of dat een eenmalig feit is.
De activiteiten binnen de privésector worden nog opgesplitst tussen profit en social profit. Ook tussen deze is er een vrij goed evenwicht. In 2001 en 2002

kwam de profit sterker naar voor maar dat verschil was in 2003 zo goed als weggewerkt.
Een opvallend gegeven is dat over de 5 laatste Gingerjaren heen veruit de meeste preventieactiviteiten uitgingen naar bedrijven met meer dan 200 werknemers. Dat is op zich begrijpelijk omdat grotere bedrijven over ruimere mogelijkheden beschikken om met de preventie-intermediairen samen te werken dan de kleine en middelgrote bedrijven. Maar het feit dat de kmo's, nochtans de sterke pijler van de Vlaamse economie, opvallend minder aan bod komen kan wijzen op een nog niet gelenigde nood. De groei van de kmo's in het Gingerresultaat 2003 is hoopgevend, maar de toekomst moet nog uitwijzen of dit de aanzet tot een positieve tendens is.
De Vlaamse en vooral de regionale preventieactoren nemen een groot deel van de preventieactiviteiten in de arbeidssector op. Toch blijken lokale preventieactoren de laatste 3 jaar ook sterker de weg naar de arbeidssector te vinden. In 2001 en 2002 lag het accent daarbij op overleg, in 2003 is er een duidelijke verschuiving naar meer vormingsactiviteiten door de lokale preventieactoren merkbaar. De regionale actoren focussen telkens iets meer op vorming, al blijft overleg ook een belangrijke poot. De Vlaamse actoren spelen een belangrijke rol in overleg en vooral consult en advies, maar voeren ook elk jaar een zichtbaar aantal vormingsactiviteiten uit.

Over de 5 laatste Gingerjaren beschouwd, kent de overheidssector een zeer stabiel aandeel. Het situeert zich steeds tussen 7,7% en 8,6%. Elk van de 3 registratorgroepen voerde elk jaar een behoorlijk aantal activiteiten uit in de overheidssector, de regionale preventieactoren voorop.
Het stabiele verloop van de sector op zich betekent niet dat er in de sector geen beweging zit. De verhoudingen tussen de detailsectoren veranderen namelijk vrij duidelijk over de 5 laatste jaren heen. Zo daalt het belang van de gemeenschapsoverheden sterk na 2000, van een derde van de activiteiten in de overheidssector naar een tiende. Overheden op gemeenschapsniveau worden vooral door Vlaamse actoren, in casu VAD, bereikt.
Anderzijds wordt het belang van de lokale overheden versterkt. De 2 laatste jaren gaat iets meer dan de helft van alle activiteiten in de overheidssector uit naar lokale overheden. Belangrijk om weten is dat gemeentelijke preventiewerkers behoren tot deze categorie. De stijging van deze detailsector wijst ook op een sterkere samenwerking met deze gemeentelijke actoren. Lokale overheden worden zeer sterk bereikt door zowel lokale als regionale preventieactoren. Uit dit laatste blijkt dat regionale preventiewerkers een belangrijke rol spelen naar de lokale preventiewerkers toe en in het lokale alcohol- en drugbeleid.
Ook de federale overheden kennen een stijging, zij het dat hun aandeel niet erg hoog ligt. De provinciale overheden worden in bijna 1 op de 5 activiteiten bereikt, zonder sterke uitschieters in de afzonderlijke jaren.

3.6. Intersectorale samenwerking: het spel en de knikkers

Zoals reeds gesteld, is intersectorale samenwerking steeds de tweede belangrijkste 'sector', met na 2000 nog een vrij duidelijke stijging van het aandeel. Het gaat hier uiteraard niet om een sector op zich. Intersectorale samenwerking slaat op – de uitdrukking zegt het al – een samenwerking tussen vertegenwoordigers van verschillende sectoren. In die zin is het interessant om de participatie van de verschillende sectoren te bekijken.
De lokale en regionale preventieactoren investeren merkelijk meer in intersectorale samenwerking dan de Vlaamse actoren, wat niet verwonderlijk is. De Vlaamse actoren werken meer rond sectorgebonden preventieconcepten en -materialen en werken ook sterker met de koepels van sectoren. De lokale en regionale actoren werken op het terrein en moeten daar met de verschillende partners afstemming zoeken over de implementatie van de ontwikkelde methoden en concepten en over het op lokaal en regionaal vlak uitstippelen van een alcohol- en drugbeleid.

Volgende 3 sectoren participeren het sterkst in intersectorale samenwerking: overheid, gezondheid en welzijn. Elk van deze sectoren is aanwezig in ruim de helft van alle activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking. Er zijn 2 sectoren present in zowat een derde van de activiteiten in intersectorale samenwerking, zijnde onderwijs en politie en justitie. De vrijetijds- en cultuursector is bij 1 op de 6 activiteiten betrokken partij. De arbeidssector doet uiterst zelden mee aan intersectorale samenwerking.
Hieruit blijkt dat sommige sectoren actiever bereikt worden dan we het op het eerste zicht – lees: via de sectorale resultaten – zouden vermoeden. Dat blijkt uit onderstaande tabel waarin de participatiegraad per sector staat vermeld. De participatiegraad wordt berekend door de som van de activiteiten in de sector en de activiteiten waaraan de sector in intersectorale samenwerking deelneemt te delen door het totaal aantal geregistreerde activiteiten. Een participatiegraad van bijvoorbeeld 20,6% betekent dus dat de betreffende sector in een vijfde van alle in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten actief betrokken is.

(1999-2003)	'Unisectoraal' bereik	Participatie intersectorale samenwerking	Participatie-graad van de sector
Arbeid	5,3%	2,9%	5,9%
Gezondheid	12,7%	53,0%	24,4%
Onderwijs	30,1%	31,0%	36,9%
Overheid	8,8%	53,7%	20,6%
Politie en justitie	2,5%	29,0%	8,9%
Vrijetijd en cultuur	10,2%	17,0%	14,0%
Welzijn	8,4%	51,8%	19,8%

Tabel 2: participatiegraad van de sectoren, berekend op het unisectorale bereik en de participatie in intersectorale samenwerking (%)

Door de participatiegraad te beschouwen, worden de verschillen tussen de sectoren kleiner. Onderwijs is nog steeds de meest bereikte sector, maar de afstand met de meeste andere sectoren is kleiner geworden. Dat geldt in het bijzonder voor de sectoren overheid, gezondheid, welzijn en politie en justitie. De gezondheidssector blijkt toch in een vierde van alle in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten betrokken te zijn. Voor de overheidssector en welzijnssector is dat in 1 op de 5 activiteiten. Welzijn, gezondheid en overheid nemen een belangrijke ondersteunende rol op in intersectorale samenwerking.
Meest opmerkelijke sprong maakt de sector politie en justitie. Terwijl deze amper apart wordt bereikt is het wel een wezenlijke participant in intersectorale samenwerking. Daardoor hinkt de arbeidssector, die zo goed als niet vertegenwoordigd is in intersectorale samenwerking, nu achterop.

Bekijken we de resultaten van intersectorale samenwerking per registratorgroep, dan zien we dat lokale actoren relatief meer de welzijnssector en de sector vrijetijd en cultuur betrekken in intersectorale samenwerking. De regionale actoren werken in het kader van intersectorale samenwerking nog iets meer dan algemeen met de sectoren overheid, gezondheid en welzijn. Daarnaast is er ook een nog iets ruimere participatie van de sector politie en justitie bij deze registratorgroep. De Vlaamse actoren spitsen hun intersectorale samenwerking duidelijk toe op 2 voorname partners, met name de gezondheids- en de overheidssector.

Politie/justitie: op de preventiekaart via intersectorale samenwerking

De sector politie en justitie wordt zo goed als niet bereikt als afzonderlijke sector. Meer nog, het op zich al beperkte aandeel voor deze sector daalde tot amper 2% van alle geregistreerde preventieactiviteiten in 2003. Maar in het kader van intersectorale samenwerking hebben politie en justitie wel hun

plaats. In ongeveer 3 op de 10 preventieactiviteiten die in het kader van intersectorale samenwerking plaatsvinden, is de sector politie en justitie aanwezig. In 2003 lag het aantal activiteiten met politie en justitie binnen een intersectorale samenwerking 3,5 keer hoger dan het aandeel activiteiten dat enkel in de sector politie en justitie plaatsvond.

Een geval apart: algemene bevolking

Naast de genoemde sectoren is er ook nog de algemene bevolking. Deze niet in een sector te vatten categorie werd in Ginger bij intersectorale samenwerking geplaatst. In de toekomst zal de algemene bevolking allicht als aparte 'sector' opgenomen worden.
Opmerkelijk is dat de algemene bevolking in de laatste 5 jaar alsmaar meer bereikt werd in de preventieactiviteiten. Tussen 1999 en 2003 verviervoudigde het aandeel van de algemene bevolking (van 7,9% naar 31,7%). We kunnen dan ook stellen dat de algemene bevolking steeds meer als doelgroep direct bereikt wordt in de preventieactiviteiten in Vlaanderen.
Hoe kleiner het geografische niveau waarin de preventieactor werkt, hoe sterker de algemene bevolking wordt bereikt. Terwijl bij de Vlaamse actoren, die vooral met intermediairen werken, maar een twaalfde van de activiteiten in intersectorale samenwerking naar de algemene bevolking uitgaat, is dat bij de regionale actoren al een vijfde en bij de lokale actoren al ruim een derde.

4. MONITORING VAN PREVENTIEACTIVITEITEN 1999-2003 IN ÉÉN OOGOPSLAG

In hoofdstukken 2 en 3 werden de voornaamste en meest in het oog springende Gingerresultaten beschreven. Alvorens in hoofdstuk 5 tot de bespreking van de resultaten over te gaan, worden in dit hoofdstuk de voornaamste resultaten nog eens op een rijtje gezet. Kwestie van het overzicht te bewaren.

4.1. Het algemeen monitoringbeeld

- De hoge participatiegraad geeft de Gingermonitoring een acceptabele indicatiekracht voor activiteiten met betrekking tot alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen.
- Ongeveer de helft van alle preventieactiviteiten gaat uit naar de sector onderwijs en naar intersectorale samenwerking. Beide wisten hun positie zelfs licht te versterken over de jaren heen.
- Andere sectoren worden minder sterk op een directe manier bereikt. Dat geldt vooral voor de sectoren arbeid en politie en justitie.
- In de sectoren overheid, politie en justitie en vooral gezondheid vonden in de loop van de laatste 5 jaar alsmaar minder preventieactiviteiten plaats.
- Ondanks de fluctuaties binnen de registratorgroepen, zijn de algemene verhoudingen tussen de sectoren vrij stabiel over de jaren heen.
- Naast het werken in/met 1 sector neemt ook intersectorale samenwerking een belangrijke en zelfs in belang toenemende plaats in. Het beeld van intersectorale samenwerking is een aanvulling op het beeld dat van elke sector apart wordt gecreëerd.
- In de onderwijssector gaat bijna alle aandacht naar het secundair onderwijs. CLB, een ander belangrijk kanaal in het onderwijs inzake preventie naar schoolgaande jongeren, worden amper bereikt.
  In het secundair onderwijs is er een verband tussen het belang van de onderwijsvormen (in termen van aantal leerlingen en aantal instellingen) en het bereik van die onderwijsvormen: grotere onderwijsvormen vormen vaker het kader van preventie dan kleinere onderwijsvormen.
- De vrijetijds- en cultuursector lijkt naar buiten toe een vrij stabiele sector, maar binnenin beweegt er wel wat. Zo stijgt het aantal activiteiten met de detailsector 'ongebonden jongeren' opmerkelijk vanaf 1999. Preventie in horecazaken, vindplaatsgericht werken met rondhangende jongeren en initiatieven in de uitgaanswereld geven vorm aan dit stijgend belang.
- De welzijnssector wordt sterker bereikt via intersectorale samenwerking dan via unisectorale activiteiten. Nochtans kent ook het aandeel preventieactiviteiten in de welzijnssector de laatste jaren een zekere groei. Het groeiende belang van de bijzondere jeugdzorg is opvallend. Eerst kenden de voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg een groeiende participatie in alcohol- en drugpreventieactiviteiten, de laatste jaren kennen de comités voor bijzondere jeugdzorg een zelfde tendens.

- Met de gezondheidssector wordt eveneens meer gewerkt in het kader van intersectorale samenwerking dan enkel binnen deze sector. Meer nog, de daling van het aandeel activiteiten in de gezondheidssector na 1999 werd gecompenseerd door een stijging van de participatiegraad in intersectorale samenwerking. De CGG's en de koepelorganisaties, in de eerste plaats VAD, zijn de belangrijkste partners. De LOGO's hebben ook een plaatsje in de alcohol- en drugpreventie.
- In het totaalpakket van preventieactiviteiten neemt de arbeidssector eerder een beperkte maar stabiele plaats in. Het is ook een vrij stabiele sector, waarin telkens ongeveer evenveel aandacht gaat naar arbeidssettings in overheidsverband als naar arbeidssettings in de private sector (zowel profit als social profit). De klemtoon ligt op preventie in grotere bedrijven en organisaties, met meer dan 200 personeelsleden.
- De overheidssector is een sector die op zich niet erg sterk uit de verf komt, maar via intersectorale samenwerking toch aan vrij veel preventieactiviteiten deelneemt. In de overheidssector wordt er de laatste jaren duidelijk meer gewerkt met lokale overheden en minder met Vlaamse overheden. De evoluties in het werken met de overheidssector tonen goed het groeiproces van intersectoraal samenwerken aan: nadat het preventiewerk in een eerste fase vooral investeerde in het sensibiliseren voor en mee uitdenken van een lokaal alcohol- en drugbeleid (dus vooral in de sector zelf) wordt de daardoor gelegde basis nadien alsmaar sterker voortgezet via overleg en concrete acties in het kader van intersectorale samenwerking.
- Politie en justitie is een sector die bijna nooit op zich wordt bereikt, maar wel via intersectorale samenwerking regelmatig deelneemt aan het uitwerken van preventie-initiatieven.
- De algemene bevolking wordt jaar na jaar meer bereikt via alcohol- en drugpreventie-activiteiten. Als aparte categorie onder intersectorale samenwerking kende de algemene bevolking een verviervoudiging van het aandeel. Als we het belang afmeten ten aanzien van het totaal aantal Gingeractiviteiten, zien we dat in 1999 3,4% van alle geregistreerde preventieactiviteiten direct naar de algemene bevolking gericht waren, terwijl dat in 2003 7,3% was.

4.2. Het monitoringbeeld van de registratorgroepen

Lokale preventieactoren...

- voeren de meeste preventieactiviteiten uit middels overleg, vooral sterker tot uiting komend in de sectoren welzijn, gezondheid, overheid en politie en justitie;
- werken opvallend meer dan de andere registratorgroepen in de vrijetijds- en cultuursector, vooral naar ongebonden jongeren toe; daarbij speelden zij aanvankelijk een voortrekkersrol in het werken naar jongeren in de uitgaanswereld;
- werken in de onderwijssector zo goed als exclusief met het secundair onderwijs en het basisonderwijs, waarbij het geven van vorming de hoofdmoot vormt;

- staan in voor het toenemende belang van de comités voor bijzondere jeugdzorg tijdens de laatste jaren;
- vinden de laatste jaren beter de weg naar de arbeidssector, met een toenemend aandeel vormingsactiviteiten;
- werken het vaakst naar de algemene bevolking toe;
- zijn actief in intersectorale samenwerking betrokken, waarbij de sectoren welzijn en vrijetijd en cultuur relatief sterker participeren.

Regionale preventieactoren...
- zijn sterk overleggeoriënteerd, waarbij deze soort activiteit opmerkelijk meer aan bod komt in de sector gezondheid en in intersectorale samenwerking;
- zijn als groep ook goed voor de helft van alle geregistreerde vormingsactiviteiten, wat dubbel zo veel is als de lokale en Vlaamse preventieactoren;
- werken vrij 'representatief' in elke sector;
- leveren een solide investering in de arbeidssector, ondanks de sterke klemtoon op overleg is de investering in vormingsactiviteiten in de arbeidssector opvallend;
- werken in de onderwijssector eveneens vooral met het secundair onderwijs en zijn de enige registratorgroep die een merkbare samenwerking met CLB's kan voorleggen;
- zijn de motor achter het toenemende belang van de voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg;
- zijn de hoofdactor in de samenwerking met de gezondheidssector, waarbij overleg tussen CGG-preventiewerkers en overleg met VAD de hoofddienst uitmaken;
- werken vaak naar de algemene bevolking toe;
- zijn een belangrijke actor in intersectorale samenwerking, waarbij de sectoren overheid, gezondheid en welzijn relatief sterker betrokken zijn.

Vlaamse preventieactoren...
- vormen de enige registratorgroep die het meest in vormingsactiviteiten investeert, vooral naar het onderwijs gericht;
- werken relatief vaker in de sectoren overheid, gezondheid en onderwijs;
- richten zich – ondanks het accent op vorming in de onderwijssector – duidelijk ook op consult en advies in de arbeids- en overheidssector;
- vertonen in het werken in de onderwijssector het meest heterogene beeld: secundair onderwijs is ook hier de belangrijkste partner maar minder dan bij de lokale en regionale actoren, omdat opvallend meer aandacht gaat naar basisonderwijs en hoger onderwijs;
- nemen sinds kort de 'leading role' over van lokale preventieactoren in het werken met ongebonden jongeren, voornamelijk gericht op alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven;
- leveren een structurele input in de arbeidssector, waarbij zowel overleg als vorming en consult/advies aan bod komen;
- zijn de overlegpartner bij uitstek voor de Vlaamse overheid.

5. BESPREKING VAN DE RESULTATEN: MOGELIJK ACHTERLIGGENDE FACTOREN

In de voorgaande hoofdstukken werd een beeld geschetst van de voornaamste monitoringresultaten. Dat geeft een objectief beeld van waar en met wie een groot deel van de Vlaamse preventieactoren activiteiten uitvoert. Op basis van een monitoringsysteem kan je evenwel niet uitmaken waarom sommige resultaten, veranderingen of trends zich voordoen. Het enige wat je kan proberen, is een aanvaardbare hypothese formuleren en die dan proberen te toetsen aan de hand van de monitoringresultaten. Daarmee hebben we niet de pretentie om alles te verklaren, wel om mogelijke verbanden bloot te leggen. Dat zullen we een aantal keer proberen doen in dit hoofdstuk.

5.1. De impact van beleidsingrepen op het monitoringbeeld

Als we het Vlaamse alcohol- en drugpreventielandschap beschouwen aan de hand van de lijst Gingerregistratoren (bijlage 1), dan zien we dat het grootste deel van de preventieactoren tewerkgesteld is via overheidssubsidies op een hoger niveau. Dat geldt vooral dankzij de structurele subsidiëring van de Vlaamse overheid (VAD, CGG-preventiewerk, provinciale preventiecoördinatie). Voorts zijn een aantal lokale preventiewerkers tewerkgesteld via het federale veiligheidsfonds.

Om na te gaan of er in het monitoringbeeld een impact merkbaar is van beleidsingrepen gaan we uit van 3 hypothesen:

1. ***De structurele uitbreiding van het aantal CGG-preventiewerkers door de Vlaamse overheid heeft de impact van deze groep in het monitoringbeeld verhoogd.***
   Door de heroriëntering van Vlaamse middelen voor alcohol- en drugpreventie in 2002 werd vanuit de Vlaamse overheid een nieuwe impuls gegeven aan het CGG-preventiewerk in deze voorzieningen. Zo kon het aantal CGG-preventiewerkers dat rond alcohol- en drugpreventie werkt verdubbelen[2]. De nieuwe preventiewerkers werden ingeschakeld in de CGG's die reeds rond alcohol- en drugpreventie actief waren. Dat betekende dat de nieuwe preventiewerkers de eerste stappen in hun nieuwe job konden zetten vanuit een sterke begeleiding en ondersteuning door de reeds aanwezige preventiewerkers.
   In 2002 onderzocht VAD de invloed van de ervaringsgraad van de CGG-preventiewerkers op het monitoringresultaat. Daaruit bleek dat meer ervaren CGG-preventiewerkers meer in 'moeilijk' geachte sectoren en detailsectoren

[2] De verdubbeling slaat op het aantal actieve CGG-preventiewerkers. Omdat een aantal van hen in een tijdelijk statuut van CGG-preventiewerker is tewerkgesteld, is het fulltime-equivalent minder sterk gestegen.

werken, zoals de welzijnssector, de arbeidssector, het hoger onderwijs of de huisartsen. 'Moeilijk' slaat op het nog sterk ontbreken van structurele overleg- en samenwerkingsverbanden en/of het ontbreken van aangepaste concepten en materialen. Minder ervaren CGG-preventiewerkers werkten eerder in het kader van intersectorale samenwerking en richten zich sterker op het secundair onderwijs. De toen vastgestelde resultaten worden nu deels bevestigd. Meer ervaren preventiewerkers richten zich duidelijk meer naar de 'moeilijker' geachte (detail)sectoren en zijn sterker bezig met vorming en consult en advies. Anderzijds vormen overleg als soort activiteit en intersectorale samenwerking en het secundair onderwijs als (detail)sectoren nog steeds een belangrijke houvast voor de beginnende CGG-preventiewerkers. In de arbeidssector en met huisartsen wordt door de minder ervaren preventiewerkers (zo goed als) niet gewerkt. Toch zijn er ook verschillen merkbaar in vergelijking met de analyse van 2002. Zo zien we dat minder ervaren preventiewerkers zich sinds 2002 sterker oriënteren op de sectoren vrijetijd en cultuur en welzijn. Dat lijkt voort te spruiten uit het vanuit VAD aanreiken van nieuwe materialen en concepten in bepaalde detailsectoren, zoals het uitgaansleven.
Maar al bij al gaat de in 2002 gehanteerde stelling dat ervaren en minder ervaren CGG-preventiewerkers complementaire taken opnemen nog steeds op. De beginnende preventiewerkers zoeken via overleg en intersectorale samenwerking hun weg en gaan vlug aan de slag in (detail)sectoren waar door de meer ervaren collega's reeds een goede samenwerkingsbasis werd gelegd. De meer ervaren preventiewerkers kunnen dan verder investeren in de meer 'minder toegankelijke' sectoren en detailsectoren. Aanvullend kunnen de minder ervaren preventiewerkers zich profileren op nieuwe preventieaccenten.
Op het vlak van het monitoringbeeld waren er ook enkele veranderingen merkbaar. Door de toename van het aantal CGG-preventiewerkers nam het gewicht van de groep regionale preventieactoren toe. Anderzijds compenseerde dat het afhaken van een aantal lokale Gingeraars en van de CLB-medewerkers. De CGG-preventiewerkers drukken momenteel veel sterker hun stempel op het monitoringbeeld omdat ze de meest zichtbare groep in het preventielandschap zijn. In 2005 zal VAD initiatieven nemen om de participatie van de lokale preventieactoren aan de Gingerregistratie nieuw leven in te blazen.

2. ***Het niet verlengen van de convenant over de provinciale preventiecoördinatoren zorgde voor een minder sterke deelname van lokale preventieactoren.***
Van 1999 tot en met 2001 sloot de Vlaamse minister voor Gezondheidsbeleid een convenant af met de meeste provincies om deze als structurele partner op provinciaal niveau in te laten staan voor de kwaliteitsvolle uitvoering van het Vlaams preventiebeleid met betrekking tot alcohol- en andere drugproblemen. Het was de bedoeling om de Vlaamse beleidsprioriteiten een verlengde te geven in de provinciale en lokale preventieinitiatieven. Vanaf 2002 wijzigde de Vlaamse overheid de beleidsprioriteiten en

werden de convenanten met de provincies niet verlengd.
Conform de opdracht die de Vlaamse overheid in deze aan hen gaf, vormden de provinciale coördinatoren een belangrijke tussenschakel tussen de lokale preventieactoren en de verantwoordelijke voor Ginger op VAD. Alle informatie over georganiseerde vormingen, nieuwe kandidaten voor deelname aan Ginger, reminders voor het exporteren van Gingerdata naar VAD enzovoort verliep via de provinciale coördinatoren. Dankzij hun organisatorische inbreng werd de afstand tussen VAD en lokale registrators kleiner. Sinds 2002 is de band tussen VAD en de provinciale preventiecoördinatoren minder formeel. Dat betekent dat de investeringen betreffende Ginger sterker afhingen van de bereidwilligheid van de provinciale coördinator. In een aantal gevallen bleef de samenwerking intact, in andere provincies werd de samenwerking zo goed als stopgezet. De verwachting was dat dit repercussies zou hebben op de samenwerking tussen VAD en registrators met betrekking tot Ginger. Maar analyses van de Gingerdata wijzen uit dat dat niet eenduidig het geval is. In de 2 provincies waar de samenwerking optimaal bleef, is geen wezenlijke verandering merkbaar. Dat geldt eveneens voor de provincie die nooit een convenant had afgesloten. In een andere provincie verloopt de samenwerking en communicatie zo goed als volledig via 1 organisatie die een goed uitgebouwd provinciaal netwerk heeft. Slechts in 1 provincie is een duidelijke achteruitgang van de deelname van lokale actoren merkbaar na het wegvallen van de formele opdracht van de provinciale preventiecoördinator.
Dat de verwachte daling zich niet voordoet, heeft te maken met de blijvende bereidwilligheid van een aantal provinciale preventiecoördinatoren om zich te blijven inzetten voor Ginger en van de goede samenwerking die bleef bestaan tussen VAD en een provinciaal netwerk. In 1 provincie was noch de bereidwilligheid noch een vervangend preventienetwerk aanwezig en daar is een duidelijke terugval merkbaar. Ander aspect dat mogelijk een rol speelt: VAD bleef niet bij de pakken zitten en nam nieuwe initiatieven om zich aan de nieuwe situatie aan te passen. De communicatie met de registrators verloopt sinds 2001 -naast die via de provinciale preventiecoördinatoren- op een parallelle manier, bijvoorbeeld door de halfjaarlijkse Gingernieuwsbrief die elke registrator in juni en december ontvangt.

3. ***Het wegvallen van ondersteuning op federaal niveau leidde tot een heroriëntering van de groep lokale preventieactoren.***
Via het veiligheidsfonds geeft de federale overheid al 10 jaar subsidies voor lokale initiatieven op het vlak van criminaliteitspreventie. Deze vallen in hoofdzaak onder de bevoegdheid van de federale minister van Binnenlandse zaken. Een deel daarvan gaat uit naar drugpreventie. In de groep lokale preventieactoren die ooit aan Ginger deelnamen, zit een vrij groot aandeel van door Binnenlandse Zaken gesubsidieerde projecten. VAD trad in het verleden in overleg met de bevoegde federale diensten om de jaarlijkse Gingerregistratie in het opdrachtenpakket van deze actoren op te nemen, helaas zonder gevolg. Indien dit zou aanvaard zijn, zou de groep lokale preventieactoren in Ginger nog groter zijn.

De federale overheid zorgde midden van de jaren '90 met de oprichting van het Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid (VSP) voor een coördinerende, ondersteunende en evaluerende structuur voor de gesubsidieerde lokale initiatieven. Tot eind jaren '90 nam VSP die rol nog op inzake drugpreventie (onder andere publicaties over productinformatie en smartdrugs). De in de Gingerresultaten vastgestelde focus van lokale preventieactoren op preventie in horecazaken gedurende de eerste jaren van de beschouwde periode was mede het gevolg van het door VSP aangeprezen preventieproject 'dit café is oké'.
Nadien werd het VSP-drugteam afgebouwd, zodat de nood aan inhoudelijke ondersteuning voor de lokale actoren groter werd. Dit werd nog versterkt door het verlies aan ervaring en deskundigheid vanwege het grote personeelsverloop in de federale drugpreventieprojecten. Uit de Gingerdata blijkt dat de lokale actoren sterker aansluiting zochten én vonden bij de regionale preventieactoren, vooral in het kader van overleg en intersectorale samenwerking. Zodoende konden via deze nauwere samenwerking met de Vlaamse intermediairen ook Vlaamse beleidsprioriteiten sterker vertaald worden naar het lokale niveau en konden op Vlaams niveau uitgewerkte preventieconcepten en -materialen breder geïmplementeerd worden.

Uit de toetsing van de 3 hypothesen kunnen we afleiden dat beleidsingrepen wel degelijk een impact kunnen hebben op het monitoringbeeld van alcohol- en drugpreventieactiviteiten. Enerzijds is vast te stellen dat constructieve beleidsingrepen, zoals het versterken van het contingent CGG-preventiewerkers, een positief effect heeft op de output van het preventiewerk: nieuwe sectoren en detailsectoren kunnen worden bereikt, terwijl goed draaiende samenwerkingen kunnen worden gecontinueerd.

5.2. De impact van VAD-initiatieven op het monitoringbeeld

VAD krijgt van de Vlaamse overheid de opdracht om in Vlaanderen een globaal alcohol- en drugbeleid te implementeren. Dat houdt onder andere in dat VAD aan de intermediairen in de alcohol- en drugpreventie concepten en materialen aanreikt. In de loop van de 5 beschouwde jaren zijn vanuit VAD voor diverse sectoren en detailsectoren materialen ontwikkeld en concepten gelanceerd. Men mag verwachten dat dit ook merkbaar is in de Gingerdata, in die zin dat in de daaropvolgende jaren het aantal activiteiten in de beoogde (detail)sectoren stijgt. Dat dit het geval is, was hier en daar al te lezen in de voorgaande hoofdstukken. Laten we het hier dus houden op het overzicht van de voornaamste vaststellingen in het kader van 2 belangrijke concepten in de periode 1999-2003:

- **Lokaal beleid/Schakel jezelf in**
  Dit concept over een lokaal alcohol- en drugbeleid kreeg in 1998 vorm tijdens de Europese Drugpreventieweek. VAD had hiermee de bedoeling om

ook op lokaal vlak een leidraad voor een globaal beleid uit te werken en dit door onder lokale sleutelfiguren afstemming te vinden over wat in de verschillende sectoren dient te gebeuren. Via deze impuls worden lokale preventieactoren betrokken in het uitstippelen van een lokaal alcohol- en drugbeleid. Iedereen kan vanuit de eigen invalshoek een bijdrage leveren aan een lokaal beleid als kader om alcohol- en drugproblemen bespreekbaar te maken, te voorkomen en te verhelpen.
In de daarop volgende jaren werden in dit kader een reeks van publicaties uitgegeven: een visietekst, een draaiboek over het opzetten en ontwikkelen van lokaal alcohol- en drugoverleg, een draaiboek over de aanpak van lokale drugoverlast, sectorbrochures voor tal van in Ginger vervatte sectoren (onderwijs, politie, arbeid, welzijn, gezondheid) en detailsectoren (uitgaan, sport, sociaal-cultureel werk, jeugdwerk, gemeenten) en thematische cahiers.
In de Gingerresultaten zien we dat intersectorale samenwerking al vanaf 1999 een belangrijke plaats inneemt in de geregistreerde preventieactiviteiten. Tussen 2000 en 2002 kende intersectorale samenwerking nog een duidelijke stijging. Opvallend is dat behalve arbeid de andere sectoren voor wie een brochure werd geschreven een prominente plaats innemen in intersectorale samenwerking. Meer nog, soms zien we de visie die achter het concept zit zelfs vertaald in de Gingerresultaten. Zo blijkt dat in de loop der jaren het direct samenwerken met politie en justitie verder afneemt, maar dat de sector politie en justitie zijn plaats behoudt in intersectorale samenwerking. Dat sluit aan bij de visie die VAD in de sectorbrochure hanteert. De politie kan namelijk een belangrijke samenwerkende rol innemen in een lokaal alcohol- en drugbeleid, maar wel vanuit haar specifieke rol en gekaderd binnen duidelijke taakafspraken en binnen de deontologische grenzen als het aankomt op het doorgeven of bespreken van vertrouwelijke informatie. Het feit dat uit de Gingerresultaten blijkt dat zij voornamelijk bereikt worden via intersectoraal overleg, waarin voldoende vertegenwoordiging is van de welzijns- en gezondheidssector, kan als een bevestigend resultaat worden aanzien.
Wat de detailsectoren voor wie een brochure werd geschreven betreft, zien we dat over de jaren heen hun aandeel werd bestendigd of vergroot. Lokale overheden en ongebonden jongeren kwamen in de loop van de laatste jaren duidelijk meer in de aandacht van het preventiewerk. Sport heeft zich, op een dipje in 2001 na, opvallend stabiel gehouden. Het jeugdwerk, blijvend de belangrijkste detailsector in vrijetijd en cultuur, en sociocultureel werk kenden over de jaren heen wat op- en neergaande golfbewegingen, maar nooit extreem.

- **Uitgaansleven**
  In hoofdstuk 3.2. stond reeds opgesomd welke initiatieven de laatste jaren door VAD en de Druglijn werden genomen in het kader van alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven: Bedrogen? Partywise, EHBDu en het trendonderzoek naar het druggebruik en de kenmerken van de gebruikers in het uitgaansmilieu.

Daar werd ook reeds gewezen op het toenemende belang van de sector ongebonden jongeren. Uit een diepgaandere analyse van de Gingerdata blijkt dat die stijging samengaat met een groeiende aandacht voor horecazaken, dancings en festivals... kortom, het uitgaansleven. In de evolutie van het bereiken van de detailsector ongebonden jongeren zien we dat lokale preventieactoren in het begin van de referentieperiode nog het gros van activiteiten naar deze detailsector uitvoert. Geleidelijk aan neemt VAD de rol van voortrekker over, wat wijst op de sterkere investering in het uitwerken van genoemde concepten en materialen voor het uitgaansleven, om deze rol in de toekomst vermoedelijk weer los te laten dankzij de implementatie via de terreinwerkers. Van dit laatste is de voorbode misschien al aangekondigd: in 2003 wijdden de regionale preventiewerkers voor het eerst in de laatste 5 jaar meer aandacht aan ongebonden jongeren. Verdere analyse toont aan dat het in meer dan de helft van de gevallen gaat om preventieactiviteiten in dancings, op festivals en -in mindere mate- in horecazaken.

5.3. Een goed samenspel tussen preventieactoren op verschillende niveaus

In de monitoring van alcohol- en drugpreventieactiviteiten 1999-2003 wordt een onderscheid gemaakt tussen 3 registratorgroepen. Deze 3 groepen blijken een verschillend 'preventieprofiel' te hebben. Wie de resultaten van de Gingermonitoring 1999-2003 bekijkt, zal echter merken dat de profielen vaak samenvallen als een mooie puzzel. Er is een vrij complementair samenspel tussen de lokale, regionale en Vlaamse preventieactoren. VAD speelt in op signalen vanuit het werkveld, waarna VAD concepten of materialen ontwikkelt die nadien geïmplementeerd worden door het werkveld. In dat kader bespraken we hier de impact die ontwikkelingen van materialen en concepten van VAD hebben op de implementatie op andere niveaus, maar dat geldt ook voor de andere Vlaamse actoren, De Sleutel en Leefsleutels, meer bepaald in de onderwijssector. Inzake implementatie blijken regionale en lokale preventiewerkers een complementaire samenwerking op te zetten. Beide groepen treden vaak in overleg met elkaar.

Een mooi voorbeeld van de aanvullende samenwerking tussen de verschillende niveaus is te vinden in de evolutie van de bijzondere jeugdzorg. In 2002 verrichtte VAD een nodenbevraging in de voorzieningen voor de bijzondere jeugdzorg. De regionale preventieactoren werken de laatste jaren steeds vaker met deze voorzieningen. De laatste 2 jaar is ook vast te stellen dat de lokale preventieactoren actiever samenwerken met comités voor bijzondere jeugdzorg. Zo krijgt de bijzondere jeugdzorg vanuit 3 niveaus een gedifferentieerde onderbouw en ondersteuning in het preventief werken met hun doelgroep.

Maar dat samenspel verloopt niet top-down. Binnen het participatieve model is er een continuüm waarbij actoren op verschillende niveaus elkaar signalen doorgeven en kennis, ervaring en materialen aanreiken om zo gezamenlijk een nood te kunnen aanpakken. De evoluties in de Gingerresultaten van de sector vrijetijd en cultuur wijzen uit dat, in casu in de uitgaanswereld, lokale preven-

tieactoren het voortouw namen in het bereiken van horecazaken. Toen de impact van dat concept begon uit te doven, bracht VAD door het uitwerken van nieuwe concepten een nieuwe impuls in preventie binnen het uitgaansleven. De Gingerresultaten van 2003 beschouwend, zou met de nodige voorzichtigheid kunnen gesteld worden dat de eerste tekenen van implementatie op het regionale niveau zichtbaar zijn. De toekomstige Gingerresultaten zullen dit al dan niet bevestigen. Voorts is duidelijk zichtbaar dat de lokale preventieactoren de voortrekkers zijn in het werken met de algemene bevolking.

Het samenspel tussen de actoren wordt beïnvloed door beleidsingrepen van hogerhand. Het uitbreiden van het contingent CGG-preventiewerkers maakte een bredere preventieaanpak mogelijk, waarin naast de 'klassieke' sectoren en detailsectoren ook minder evidente of minder bereikbare (detail)sectoren meer aan bod komen. Het inspelen van de Vlaamse overheid op de nieuwe noden lijkt dus vruchten af te werpen.
Maar ook het wegvallen van structurele voorzieningen, zoals de ondersteuning van lokale drugpreventie-initiatieven vanuit het VSP of het niet verlengen van de convenant met de provinciale preventiecoördinatoren, blijken slechts tijdelijk een dipje op te leveren. De verandering werd na een tijdje opgevangen door het bestaande netwerk. Dat kan uiteraard alleen als er op de verschillende niveaus voldoende opvangcapaciteit aanwezig is. Op elk niveau moet er blijvend een voldoende sterke basis zijn om het samenspel te continueren.

5.4. Werken op vraag: een zaak van perceptie

Zoals hiervoor reeds gesteld, vormt het vraaggestuurde werken een belangrijke basis in het vanuit verschillende niveaus samenwerken aan alcohol- en drugpreventie. Maar dat vraaggestuurde is niet los te koppelen van de (maatschappelijke) perceptie van risico's. Zo leidden maatschappelijke en beleidsevoluties ertoe dat in de laatste decennia van de twintigste eeuw jongeren alsmaar meer werden aanzien als een prioritaire doelgroep inzake alcohol- en drugpreventie. Deze groep is perfect bereikbaar via het onderwijs, een sector die bovendien een sterke pedagogische omkadering in huis heeft. In die zin is het niet verwonderlijk dat onderwijs, vooral het secundair onderwijs, een sterk vragende partij werd voor het preventiewerk, getuige de notoire plaats die deze sector en detailsector in de Gingerresultaten innemen. Deze sterke vraag weegt zwaar op het takenpakket van de preventiewerkers en vernauwt de marge om ook in andere sectoren gelijkwaardig te investeren.
Daar staat tegenover dat voor de arbeidssector de maatschappelijke perceptie van risico's tengevolge van alcohol- en druggebruik veel minder groot is. Dat vertaalt zich in een veel geringere vraag naar ondersteuning vanuit de arbeidswereld, getuige de opvallend lage participatiegraad van de arbeidssector in de geregistreerde preventieactiviteiten. Nochtans toont recent onderzoek van Cattaert en Pacolet (HIVA) aan dat het middelengebruik in een arbeidsgerelateerde context een grote maatschappelijke kost inhoudt en het dus zeker ver-

dient om ook als maatschappelijke risicofactor te worden gepercipieerd.[3]
Het niet verliezen van de waardevolle sector onderwijs en toch ook volwaardig investeren in de andere sectoren is een uitdaging die zich momenteel binnen het preventiewerk stelt.

[3] Pacolet J., Degreef T., Bouten R. (2003). *Sociale kosten-batenanalyse van alcoholgebruik en -misbruik in België: onderzoek in opdracht van de Arnoldusgroep van de Belgische brouwers*. Leuven: HIVA.

6. Evaluatie Ginger 2004: resultaten en vertaling naar de praktijk

6.1. Resultaten

In de zomer van 2004 organiseerde VAD een Gingerevaluatie. Alle lokale, regionale en Vlaamse preventieactoren die de vorige 2 jaar aan de Gingerregistratie deelnamen werden aangeschreven. Elk van hen ontving een evaluatievragenlijst en begeleidende brief met daarin de nodige uitleg. In totaal werden 70 vragenlijsten verstuurd.

Respons en profiel respondenten
Van de 70 aangeschreven respondenten stuurden er 36 een ingevulde vragenlijst terug. Een response rate van 51,4% is lang niet slecht voor een postenquête[4].

	Aandeel deelname Gingerevaluatie	Aandeel Gingerrapporten 2002 – 2003
Lokale preventieactoren	27,8% (n=10)	25,6%
Regionale preventieactoren	50,0% (n=18)	54,1%
Vlaamse preventieactoren	22,2% (n= 8)	20,3%

Tabel 3: participatie evaluatie per registratorgroep (%)

De helft van de deelnemers aan de evaluatie bestaat uit CGG-preventiewerkers en provinciale preventiecoördinatoren. Lokale preventieactoren maken iets meer en Vlaamse preventieactoren iets minder dan een kwart uit. Deze verhoudingen komen goed overeen met het aandeel van deze groepen in de Gingerpopulatie van de 2 laatste jaren.

Jaar	Aantal	%
1997	7	20,0
1998	2	5,7
1999	5	14,3
2000	6	17,1
2001	4	11,4
2002	8	22,9
2003	3	8,6

Tabel 4: eerste jaar van deelname aan Ginger

[4] Voor de post verstuurde schriftelijke vragenlijsten wordt een respons van 30 à 40% aanvaardbaar geacht.

Een kwart van de respondenten werkte reeds voor 1999 mee aan de Gingerregistratie. De anderen kwamen er in de loop van de laatste 5 jaar bij. Minder dan 1 op de 10 heeft slechts 1 jaar als referentieperiode om de evaluatievragenlijst in te vullen, de anderen kunnen op een meerjarige ervaring bogen.

Tevredenheid over het programma

(zie grafiek B1, bijlage 2)

Er werden 5 aspecten van het programma bevraagd: de installeermethode (4 diskettes en handleiding), de gebruiksvriendelijkheid, de opbouw van het programma (algemeen), de opbouw van het activiteitenscherm en de verwerkingsmogelijkheden in Ginger.
Voor elk van deze 5 onderdelen uit een meerderheid zich positief of eerder positief. Toch zijn er onderling enige verschillen. Zo kent de installeermethode de meeste tevredenheid, gevolgd door de gebruiksvriendelijkheid en de opbouw van het programma. De opbouw van het activiteitenscherm scoort globaal genomen iets lager. Toch wordt aan elk van deze 4 aspecten door een overduidelijke meerderheid uiting van tevredenheid gegeven.
Bij het vijfde aspect, de verwerkingmogelijkheden is die meerderheid al minder duidelijk. Een derde van de respondenten uit zich eerder negatief ten aanzien van de verwerkingsmogelijkheden en ongeveer een tiende geeft een negatief oordeel. Toch uit ook voor dit aspect een meerderheid zich positief.

Over de verwerkingsmogelijkheden volgen verderop aanvullende bevindingen, onder andere over de vormingsmodule. Wat het tweede 'minst goede' aspect, de opbouw van het activiteitenscherm, betreft, kunnen we hier al aanvullende resultaten geven. De respondenten werden immers gevraagd in welke mate er tijdens de registratie twijfels opduiken bij het invullen van de 6 hoofdvariabelen van het activiteitenscherm.

(Variabele)	Vaak	Soms	Nooit
Sector	2,9% (n=1)	54,3% (n=19)	42,9% (n=15)
Detailsector	5,7% (n=2)	42,9% (n=15)	51,4% (n=18)
Type	3,0% (n=1)	30,3% (n=10)	66,7% (n=22)
Doelgroep	5,7% (n=2)	51,4% (n=18)	42,9% (n=15)
Activiteit	5,7% (n=2)	31,4% (n=11)	62,9% (n=22)
Detailactiviteit	11,4% (n=4)	42,9% (n=15)	45,7% (n=16)

Tabel 5: in welke mate komt er twijfel op bij het kiezen van de categorieën voor de variabelen... (%)

Bij de variabelen detailsector en activiteit treedt het minste twijfel op. Bij de andere variabelen slaat ongeveer de helft of meer van de registrators wel eens aan het twijfelen. Vooral bij de keuze van de detailactiviteit komt dat vaker voor.
De aanvullende notities leren ons dat de twijfel bij de keuze van de sector en de doelgroep vaak te maken heeft met de verwarring tussen activiteit en actie. Sommige registrators vragen zich af of de uiteindelijke sector, respectievelijk doelgroep moet worden gekozen, dan wel de sector/doelgroep van de activiteit zelf. De twijfel is enigszins begrijpelijk. De in de handleiding van Ginger 9 vermelde omschrijvingen 'Voor wie organiseer ik deze activiteit? / naar wie is deze activiteit gericht?' (sector) en 'voor wie is de activiteit georganiseerd' (doelgroep) zijn te algemeen om deze twijfel weg te nemen.
Bij de doelgroep is er soms ook verwarring tussen de rol van de aanwezigen. Laten we ter verduidelijking een voorbeeld geven. Als een preventiewerker een infoavond geeft voor ouders, kan je de doelgroep, in casu de ouders, aanzien als cliëntsysteem maar evenzeer als een intermediair die de verzamelde informatie doorgeeft in de thuissituatie.
Bij de meer gedetailleerde variabelen detailsector en type vinden sommigen dat er nog hiaten zijn in de keuze van de categorieën. Nochtans staan er bij de meeste sectoren al heel wat specificaties, waardoor anderen aangeven dat er soms te veel categorieën zijn. Bij detailactiviteit zijn de nuances tussen 2 categorieën voor sommigen wel eens zoek.
Dat amper 1 op de 7 respondenten ooit de helpfunctie heeft geraadpleegd, is een spijtige vaststelling. Zonder twijfel kunnen heel wat vragen van technische aard en over de opbouw van het programma opgevangen worden door het gebruiken van deze functie.

Algemene beoordeling tevredenheid programma: 7,0 / 10

Toepassingen van het programma

Iets minder dan de helft van de respondenten gebruikt de Gingerdata voor jaar- of activiteitenverslagen. Meestal wordt aan de hand van de data een overzicht gegeven van de activiteiten. VAD-medewerkers gebruiken de Gingerresultaten voor de indicatoren in de convenant tussen VAD en de Vlaamse overheid. Eén respondent geeft aan Gingerresultaten te gebruiken als onderbouw van publicaties.

1 op de 4 gebruikt Ginger voor evaluatiedoeleinden. De vraag naar hoe het dan gebruikt wordt voor evaluatie levert een waaier aan 'eenmalige' antwoorden op: om doelstellingen af te toetsen, om trends in het preventiewerk te monitoren, om de weerspiegeling van het Vlaamse beleid op regionaal/lokaal niveau na te gaan, om de tijdsinvestering in een project aan te tonen, om op provinciaal niveau prioriteiten te bepalen, als onderdeel van een sterkte/zwakte-analyse om leemtes op te sporen, om een overzicht te geven aan de gemeenten waarmee wordt samengewerkt.

Het uitwisselen van Gingerdata met andere registrators komt amper voor. Slechts 1 op de 7 respondenten doet dit. De redenen waarom de anderen het niet doen, is samen te vatten in volgende omschrijvingen: geen nood aan, geen reden toe, niet relevant.

Algemene beoordeling toepassingsmogelijkheden: 6,5 / 10

Ondersteuning en communicatie/feedback

(zie grafiek B2, bijlage 2)

Er werden 6 aspecten van ondersteuning en communicatie/feedback bevraagd: de handleiding van Ginger 9, de telefonische helpdesk van VAD, de halfjaarlijkse Ginger-nieuwsbrieven, het jaarlijkse Vlaamse monitoringrapport, de bekendmaking van de provinciale Gingerresultaten en de bekendmaking van de resultaten via andere kanalen (VAD-berichten, infosessies, website...).
Voor elk van deze aspecten is het oordeel van een overgrote meerderheid (tussen 79,2% en 96,7%) te vinden aan de positieve kant. De telefonische helpdesk, de handleiding van Ginger 9 en de halfjaarlijkse Ginger-nieuwsbrieven krijgen de beste beoordeling. De negatieve noten blijven bij op één na alle items beperkt tot 1 à 3 respondenten. Enkel voor de bekendmaking van de provinciale Gingerresultaten zijn er 5 respondenten wiens oordeel aan de negatieve kant te vinden is.

7 op de 10 respondenten geven aan het jaarlijkse monitoringrapport te lezen. Allemaal geven zij een positieve of eerder positieve beoordeling van het rapport. Een overgrote meerderheid (86,4%) vindt in het monitoringrapport een goede verhouding tussen algemene resultaten en detailresultaten terug. 1 op

de 7 vindt het rapport te gedetailleerd. Ze geven de voorkeur aan een bondiger rapport waarin de detailresultaten in een aparte bijlage komen. Uit de open vraag bij dit thema bleek evenwel dat een aantal respondenten die een goede verhouding aangaven, ook wel te vinden zijn voor een beknopter rapport waarin de details meer in bijlage worden gezet.
Aan de respondenten die het monitoringrapport niet lezen werd een reden gevraagd. Tijdsgebrek en het volume van het rapport vormen de grootste drempels om het te lezen.

Algemene beoordeling ondersteuning vanuit VAD: 8,3 / 10

Algemene beoordeling communicatie/feedback met VAD: 8,2 / 10

Vormingen met betrekking tot Ginger

Het vormingsaanbod van Ginger is gebouwd op 4 modules:
- introductie-/voorstellingssessie;
- casusdag (oefenen op eenvormig registreren);
- verwerkingsmogelijkheden voor eigen gebruik;
- voorstelling en bespreking van provinciale Gingerresultaten.

6 op de 10 respondenten hebben al eens aan een vormingssessie deelgenomen. Dat is verrassend weinig als je weet dat op zich een introductie/voorstelling van Ginger een basis is voor een goede registratie. Gevraagd naar de reden van het nog niet hebben deelgenomen aan een vormingsactiviteit, geven 3 respondenten aan dat ze binnen hun dienst/organisatie vorming over Ginger kregen van een collega. Telkens 2 respondenten zijn niet op de hoogte van het aanbod of vinden vorming niet relevant.

(zie grafiek B3, bijlage 2)

Wat de appreciatie van de verschillende vormingsmodules betreft, blijkt ook nu het overgrote deel positieve waardering te geven. Bij de introductie/voorstelling, casusdag en de voorstelling en bespreking van provinciale resultaten zijn er zelfs geen negatieve reacties te vinden. Bij de vorming over de verwerkingsmogelijkheden voor eigen gebruik geeft ongeveer 1 op de 5 ooit-deelnemers een eerder negatief oordeel.

Twee derde van de respondenten geeft aan voldoende op de hoogte te zijn van de vormingen die VAD voor Gingerregistrators uitwerkt. Er zijn 2 belangrijke informatiekanalen: de provinciale preventiecoördinator en VAD (Gingernieuwsbrief, preventieteam, infomail). Diegenen die niet op de hoogte zijn van het aanbod geven aan dat ze de reden daarvoor niet kennen of dat ze er niet echt mee bezig zijn.

Algemene beoordeling vormingsaanbod Ginger: 7,4 / 10

Stellingen

(zie tabel B2, bijlage 2)

Aan de respondenten werden 13 stellingen voorgelegd, die zij moesten beoordelen aan de hand van 4 antwoordcategorieën: 'mee eens', 'eerder mee eens', 'eerder mee oneens' en 'mee oneens'. De volledige resultaten staan in bijlage 2. Hier beperken we ons tot een overzicht van de verhoudingen tussen het aandeel respondenten dat het (eerder) eens is en het aandeel respondenten dat het (eerder) oneens is met de stelling.
Bij 3 stellingen heeft de groep die het er (eerder) mee eens is een opvallend grote meerderheid. Daarvan zijn er 2 duidelijk positief. De respondenten zijn het ermee eens dat je door het monitoringrapport zicht krijgt op de gevoerde preventieactiviteiten in de sectoren en dat de monitoring belangrijk genoeg is om te blijven meedoen. Anderzijds zijn er veel respondenten die vinden dat er op regionaal niveau meer uit de registratiedata te halen valt.
Bij 2 andere stellingen is meer dan twee derde het (eerder) eens: dat Ginger een geschikt instrument is om registratiedata uit te wisselen en dat het monitoringrapport aangeeft welke preventiewerkers in welke sectoren werken. Dat is dus tweemaal een positieve bevestiging.

In de stellingen werden ook de oorspronkelijke doelstellingen van Ginger verwerkt. Bij het begin van Ginger, in 1996, werden 6 doelstellingen geformuleerd:

1. zicht krijgen op de gevoerde activiteiten in de verschillende sectoren;
2. het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie;
3. het detecteren van noden en hiaten;
4. het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten;
5. de ontwikkeling van een evaluatie-instrument;
6. het uitwisselen van gegevens.

Voor elk van deze doelstellingen werd geprobeerd om deze zo gelijkvormig mogelijk te vertalen naar een stelling. Zo kwamen we tot volgende doelstellingtoetsende stellingen.

Stelling	++	+	-	- -
Door het monitoringrapport krijg ik zicht op de in Vlaanderen gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren (1)	25,7%	71,4%	2,9%	0,0%
Het monitoringrapport geeft aan welke preventiewerkers in welke sectoren werken (2)	20,0%	46,7%	23,3%	10,0%
Het monitoringrapport legt de noden en hiaten inzake preventie bloot (3)	5,7%	51,4%	37,1%	5,7%
Ginger is een goede basis voor het ontwikkelen van een beleidsplan binnen de eigen organisatie (4)	3,0%	33,3%	45,5%	18,2%
Ginger kan als monitoringinstrument gebruikt worden voor evaluatie (5)	6,3%	43,8%	40,6%	9,4%
Ginger is een geschikt instrument om registratiedata uit te wisselen (6)	28,1%	40,6%	31,3%	0,0%

Tabel 6: stellingen betreffende de Ginger-doelstellingen

Als we een aandeel van minstens 50% bevestigende antwoorden als basis nemen, geven de respondenten op 5 van de 6 doelstellingen een bevestiging van de vooropgestelde doelstelling. Bij 3 doelstellingen is zelfs een duidelijke meerderheid (twee derde of meer) het eens: 'door het monitoringrapport krijg ik zicht op de in Vlaanderen gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren', 'Ginger is een geschikt instrument om registratie uit te wisselen' en 'het monitoringrapport geeft aan welke preventiewerkers in welke sectoren werken'.
De enige (doel)stelling die algemeen niet door een meerderheid wordt bevestigd is 'Ginger is een goede basis voor het ontwikkelen van een beleidsplan binnen de eigen organisatie'. Deze vooropgestelde doelstelling bleek nadien te hoog gegrepen. Naast de niet realistische inhoud van de doelstelling speelt de omzetting van de term 'beleidsinstrument' (doelstelling) naar het ruimere begrip 'beleidsplan' (evaluatiestelling) mogelijk een rol.

Deelname en motivatie

Van de 36 respondenten hebben 9 op de 10 elk jaar de Gingerdata naar VAD geëxporteerd. Er waren er 3 die dat niet deden. Bij de ene ligt de reden in een langdurige afwezigheid om medische redenen. Een ander stelt dat Ginger een lage prioriteit heeft binnen het geheel. Een derde geeft het eerst uitwerken van andere evaluaties als reden voor de tijdelijke niet-deelname.
Zeer hoopgevend is dat op één na alle respondenten aangeven bereid te zijn om ook in de toekomst aan Ginger mee te doen. Meer dan 8 op de 10 doen dit zelfs onvoorwaardelijk, en 1 op de 7 doet dit wel op voorwaardelijke basis. Het afwegen van de zinvolheid van de Gingerregistratie en de beslissing van hogerhand omtrent verdere deelname worden aangegeven als omstandigheden die de keuze mee bepalen.

6.2. Evaluatieresultaten in een notendop

De evaluatiebevraging leverde een goede respons op. Ruim de helft van de aangeschreven Gingeraars stuurden een ingevulde vragenlijst terug. In die zin heeft de evaluatie zeker indicatieve kracht.
Algemeen genomen geeft de groep Gingerregistrators een positieve evaluatie van Ginger. Dat blijkt ook uit de gemiddelde quotering voor de verschillende Gingeraspecten:

	Gemiddelde quotering (/10)
Tevredenheid programma	7,0
Toepassingsmogelijkheden	6,5
Ondersteuning door VAD	8,3
Communicatie/feedback met VAD	8,2
Vormingsaanbod Ginger	7,4

Tabel 8: gemiddelde quoteringen per onderdeel

Er is veel waardering merkbaar voor de installeermethode, de handleiding, de gebruiksvriendelijkheid en de opbouw van het programma, de VAD-helpdesk, het jaarlijkse monitoringrapport, de bekendmaking van de resultaten via diverse kanalen en voor 3 van de 4 vormingsmodules. De Gingerdata worden vrij veel gebruikt in jaarverslagen en dergelijke. De Gingeraars geven aan dat de vooropgestelde doelstellingen vrij goed worden bereikt.

Maar deze algemeen positieve resultaten mogen niemand blind maken voor de minder sterke punten die door de Gingeraars worden aangegeven. In concreto zijn de verwerkingsmogelijkheden (inclusief vormingsmodule), de gebeurlijke twijfels bij het invullen van het activiteitenblad, het amper benutten van de helpfunctie, het beperkte gebruik van Ginger voor evaluatiedoeleinden en de eerder lage participatie aan Gingervormingen smetjes op het blazoen. Om van Ginger een nog beter product te maken, moet gewerkt worden aan deze zwaktes.

6.3. Aan de slag met de resultaten

Verbeteringen aan Ginger

Bij Ginger moeten zowel het product als het proces permanent aan een kwaliteitscontrole onderworpen worden. Alleen zo bind je de Gingergroep aan de jaarlijkse registratie. Behalve met de CGG-preventiewerkers heeft VAD namelijk geen formeel afsprakenkader in handen om de preventieactoren eraan te houden aan de registratie mee te doen.

De evaluatie biedt een stevige houvast om verder aan de kwaliteit van Ginger te werken. Niet dat elke individuele vraag kan worden opgenomen, maar de meer algemene bevindingen zullen dienen als basis voor de verbetering. Uitgangspunt is dat wat goed is, bestendigd moet worden en dat wat minder goed uit de verf komt, verbeterd moet worden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van hoe de geformuleerde knelpunten in 2005 zullen worden aangepakt door VAD. Eerste algemene ingreep is het uitwerken van een losbladig Gingervademecum, met daarin een aantal basisinstrumenten en -documenten (handleiding, programma op cd, vroegere nieuwsbrieven...). Latere aanvullingen, zoals nieuwsbrieven of artikels over Ginger kunnen in het mapje toegevoegd worden.

Knelpunt	**Aanpak**
Twijfels bij invulling van sector en doelgroep in activiteitenscherm	• In de handleiding een betere omschrijving ter bepaling van sector en doelgroep • Lichte aanpassing categorieën bij variabele 'sector'
Onbekendheid helpfunctie in het programma	• Helpfunctie ruimer aan bod laten komen in Gingervorming • Fiche over gebruik van helpfunctie voor het vademecum
Beperkt gebruik als onderdeel van evaluatie	• Hoofdstuk over Ginger in evaluatiecahier wordt in vademecum gestoken • Gebruik voor evaluatie komt sterker aan bod in vorming over verwerkingsmogelijkheden
Sommigen vinden rapport te gedetailleerd	• Vanaf 2005 verschijnt het monitoring-rapport in een nieuwe format. De tekst wordt in volume beperkt en de details worden in bijlage gestoken.
Beperkte kennis en gebruik van verwerkings-mogelijkheden / minder sterke waardering vormingsmodule over verwerkingsmogelijkheden	• Vormingsmodule promoten • Vormingsmodule aanpassen: focus op verwerkingsmogelijkheden in Ginger, vertrekken vanuit de verwachtingen van de Gingeraars, meer ruimte voor oefening op de pc • Voorbeeld van gebruik Gingerdata in jaarverslagen opnemen in handleiding
Vrij beperkte deelname aan introductie- en voorstellingssessie	• Sessies voor nieuwe geïnteresseerden ook openstellen voor al deelnemende registrators

Daarnaast wordt op basis van opmerkingen uit de open vragen overwogen of andere, beperkte aanpassingen van het programma mogelijk zijn: in de lijst van organisaties een zoekfunctie op basis van eerste letter toevoegen, een mogelijkheid om bij vorming het aantal deelnemers in te vullen, het beperken van categorieën in detailsector en detailactiviteit en de haalbaarheid nagaan om voor Ginger een netwerkversie te maken.

Het vormingsaanbod en de daaromtrent geldende afspraken worden blijvend in de aandacht gebracht via de nieuwsbrieven en infomails.

Niet alleen 'beter', ook 'meer'

Door de permanente kwaliteitscontrole probeert VAD niet alleen de reeds deelnemende groep blijvend te binden aan Gingerregistratie, VAD probeert de groep ook verder uit te breiden. Want hoe meer relevante actoren aan de Gingerregistratie meedoen, hoe representatiever het monitoringbeeld wordt. Om nog niet deelnemende preventieactoren te bereiken, werd parallel met de evaluatie een beperkte vragenlijst en een kennismakingpakket verstuurd naar 16 gekende niet-Gingeraars. Op basis van 3 vragen werd gepolst of Ginger gekend is, of al overwogen werd om deel te nemen en of het kennismakingspakket heeft geresulteerd in een bereidheid tot deelname.
Van de 16 respondenten stuurden er 13 een ingevulde vragenlijst terug. Bij 11 van hen was Ginger reeds gekend. De mailing annex kennispakket leverde 9 nieuwe geïnteresseerden op. Zij werden uitgenodigd voor een introductiesessie die begin 2005 plaatsvond. Deze vormingen stonden ook voor de andere Gingeraars open. Hopelijk wordt hierdoor in 2005 de kaap van 70 Gingerregistrators voor het eerst overschreden.

Niet alle oplossingen kunnen van VAD komen

Zoals hierboven aangegeven zal VAD ernstige inspanningen leveren om, op basis van de evaluatieresultaten, Ginger verder te verbeteren. Maar in de evaluatievragenlijsten worden soms problemen of vragen aangegeven en wensen geuit waarin VAD weinig of geen rol te spelen heeft. Een deel van de oplossingskracht ligt bij de registrator zelf. Zoals 2 respondenten het elk op hun manier treffend verwoorden: 'het programma is gebruiksvriendelijk en eventuele akkefietjes liggen meestal bij mezelf' en 'veel registrators verschuilen zich achter de dooddoener dat ze er niet voldoende uit kunnen halen, maar ze doen niet veel moeite om eens na te gaan wat je ermee kan doen.'
Hier volgt een overzicht van opgesomde aandachtspunten waar beter door de registrator zelf of in regionale overlegplatforms aan gewerkt kan worden. De tekst wordt in de originele bewoordingen van de respondent weergegeven.

- Oplossingspotentie bij de registrator zelf:

"Er zijn niet voldoende filtermogelijkheden om bijvoorbeeld alle activiteiten van het laatste jaar op te vragen." (Ginger heeft deze filtermogelijkheid. In de

handleiding staat dit duidelijk omschreven (pp. 39-40) en in de vormingsmodules betreffende introductie/voorstelling en verwerkingsmogelijkheden komt dit aan bod.)

"Ik denk dat het goed zou zijn, mochten wij persoonlijk feedback kunnen krijgen op onze registratie waardoor wij ook weten of we al dan niet 'goed' registreren." → sluit perfect aan bij de inhoud van de casusdag.

"Graag een vorming rond mogelijkheden voor eigen gebruik van Ginger, i.f.v. evaluaties, jaarverslagen, ... inclusief het werken met grafieken enz." → sluit perfect aan bij de inhoud van de vorming rond verwerkingsmogelijkheden.

Het vormingsaanbod wordt regelmatig meegedeeld via Ginger-nieuwsbrieven en VAD-infomails. Bovendien wordt de provinciale preventiecoördinatoren de mogelijkheid geboden om een Gingervorming in de eigen provincie te laten organiseren, mits voldoende interesse.

- Oplossingspotentie bij regionale structuren:

"Gingerresultaten naast VAD-berichten, jaarrapport en dergelijke, per sector en deelsector doorpraten met betrokken preventiewerkers en reflectiemoment inlassen."

"Uitwisseling van data gebeurt vaak informeel, ongestructureerd. Het zou een jaarlijks terugkerend, vast agendapunt moeten worden op bijvoorbeeld onze regionale preventieteams."

"Dergelijke vormingen moeten nog veel meer provinciaal georganiseerd worden." / *"Worden deze vormingen ook in onze provincie georganiseerd?"*

Als ieder zijn steentje bijdraagt, zal de waardering voor en meerwaarde van Ginger zonder twijfel nog verhogen.

Bijlagen

Bijlage 1: Gingerregistrators 1999-2003

(enkel de in de analyse weerhouden registrators worden hier vermeld)

Nr.	Naam	Organisatie	1999	2000	2001	2002	2003	Groep
1	Jeroen Aerts	CAD Limburg					X	Regionaal
2	Peter Aertsen	CGG Mechelen	X	X	X	X	X	Regionaal
3	Carlo Baeten	CAD Limburg	X	X	X	X	X	Regionaal
4	Inge Baeten	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
5	Ilse Bernaert	VAD				X	X	Vlaams
6	Cindy Blocken	CAD Limburg					X	Regionaal
7	Renate Boel	Jeugddienst Brasschaat		X	X			Lokaal
8	Karin Borkelmans	CAD Limburg	X	X	X	X	X	Regionaal
9	Malika Boukbir	CAD Limburg	X	X	*	X	X	Regionaal
10	Bernard Bruggeman	Provincie Antwerpen	X	X	X	X	X	Regionaal
11	Chris Caubergs	Provincie Vlaams-Brabant		X				regionaal
12	Birsen Cetin	CAD Limburg	X	X	X			Regionaal
13	Joke Claessens	CGG Primavera (Brussel)	X	X	X	X	X	Regionaal
14	Filip Claeys	Preventiedienst Deinze				X		Lokaal
15	Tim Cools	Preventiedienst Geel				X	X	Lokaal
16	Filip Coussee	Provincie West-Vlaanderen	X					Regionaal
17	Martine Couvreur	CGG Vl.-Brabant Oost (Leuven)	X	X	X	X		Regionaal
18	Mia De Bock	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
19	Anka De Brucker	CGG Vl.-Brabant Oost (Leuven)				X	X	Regionaal
20	Lynn De Bruyn	CAD Limburg	X	X	*			Regionaal
21	Agnes De Decker	CGG Delta (Sint-Niklaas)	X	X				Regionaal
22	Isabel De Dekker	Preventiedienst Boom	X	X	X	X	X	Lokaal
23	Else De Donder	VAD		X	X	X	X	Vlaams
24	Gunter De Kinder	CGG Vl.-Brabant Oost (Leuven)				X	X	Regionaal
25	Ingrid Delameilleure	CGG Primavera (Brussel)	X					Regionaal
26	Lucrèce Delbeke	CGG Noord-West-Vlaanderen		X				Regionaal
27	Wily Demaere	Free Clinic (Antwerpen)		X	X			Vlaams
28	Ilse De Maeseneire	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
29	Renzo Demeulenaere	JAC Menen	X					Lokaal
30	Joke De Meyst	CAD Limburg	X	X	*			Regionaal
31	Sabine De Muynck	CGG Noord-West-Vlaanderen	X	X	X	*	X	Regionaal
32	Bea De Potter	SODA (Anterpen)		X	X			Lokaal
33	Jan De Schrijver	Preventiedienst Zele				X		Lokaal
34	Francy De Smet	CGG Largo (Roeselare)	X	X		X	X	Regionaal
35	Jan De Smet	SODA (Antwerpen)			X	X		Lokaal
36	Jan De Smet	VAGGA (Antwerpen)					X	Regionaal
37	Jurgen De Swert	VAD			X			Vlaams
38	Ilona Detiège	CAD Limburg			X	X	X	Regionaal
39	Roos De Venter	CGG Noord-West-Vlaanderen	X	X	X	*	X	Regionaal
40	Wouter Devriendt	VAD				X	X	Vlaams
41	Barbara De Winter	SODA (Antwerpen)			X			Lokaal

42	Lies D'Hondt	Preventiedienst Brugge				X		Lokaal
43	Drughulpverlening	CGG Primavera (Brussel)		X	X	X	X	Regionaal
44	Dominique Dumont	CGG Noord-West-Vlaanderen			X			Regionaal
45	Valerie Evers	VGC Brussel		X	X	X		Regionaal
46	Frank Flamey	Preventiedienst Ieper				X	X	Lokaal
47	Elke Fonteyne	CGG Eclips (Gent)				X	X	Regionaal
48	Piet François	Provincie West-Vlaanderen				X	X	Regionaal
49	Eric Fuhlbrügge	Preventieraad Malle-Zoersel	X	X	X	X	X	Lokaal
50	Lisa Geens	Jeugddienst Brasschaat				X	X	Lokaal
51	Marijs Geirnaert	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
52	Ellen Gibney	CAD Limburg				X	X	Regionaal
53	Roos Goemaere	CGG Largo (Roeselare)	X					Regionaal
54	Gunter Goudeseune	Preventiedienst Vilvoorde				X		Lokaal
55	Kristl Habils	Leefsleutels		X	X	X		Vlaams
56	Jo Haest	VAGGA (Antwerpen)				X	X	Regionaal
57	Ingrid Hanot	CAD Limburg				X	X	Regionaal
58	Ben Henot	CGG Largo (Roeselare)				X	X	Regionaal
59	Sandra Hex	CAD Limburg	X	X	*			Regionaal
60	Ilse Himpe	CGG Largo (Roeselare)				X	X	Regionaal
61	Patrick Houben	CAD Limburg			X	X	X	Regionaal
62	Nadia Joosten	CAD Limburg	X		X			Regionaal
63	Roeland Keersmaekers	SODA (Antwerpen)	X					Lokaal
64	Hilde Kinable	VAD	X	X	X			Vlaams
65	Marie-Claire Lambrechts	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
66	Isabel Lamote	CGG Eclips (Gent)				X	X	Regionaal
67	Frederic Laudens	VAD		X	X			Vlaams
68	Barbara Lemahieu	VAD	X	X				Vlaams
69	Ilse Lemahieu	CGG Delta (Sint-Niklaas)			X	X	X	Regionaal
70	Tine Lescouhier	Preventiedienst Turnhout	X	X	X	X	X	Lokaal
71	Alain Lorquin	Provincie Limburg	X	X				Regionaal
72	Sabine Markovitz	CGG Delta (Sint-Niklaas)	X	X				Regionaal
73	Davina Meeuwissen	Preventiedienst diest			X	X	X	Lokaal
74	Bert Mostien	Provincie Oost-Vlaanderen	X	X	X			Regionaal
75	Nathalie Nouwkens	Preventiedienst Leuven	X					Lokaal
76	Eric Nysmans	CGG Noorderkempen (Turnhout)	X	X	X	X	X	Regionaal
77	Katrien Parys	Preventiedienst Geel	X					Lokaal
78	Ann Peeters	Preventiedienst Mol	X	X				Lokaal
79	Heidi Pylyser	Jeugddienst Midelkerke	X	X	X	X	X	Lokaal
80	Caroline Robberecht	PISAD				X		Lokaal
81	Dominique Roos	PISAD			X	X	X	Lokaal
82	Nadine Roose	VAD	X	X	X			Vlaams
83	Johan Rosiers	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
84	Ann Schelpe	CGG Eclips (Gent)				X	X	Regionaal
85	Jochen Schrooten	VAD					X	Vlaams
86	Glenn Serdons	CAD Limburg	X	X	X		X	Regionaal
87	Vicky Sevenant	CGG Largo (Roeselare)				X	X	Regionaal

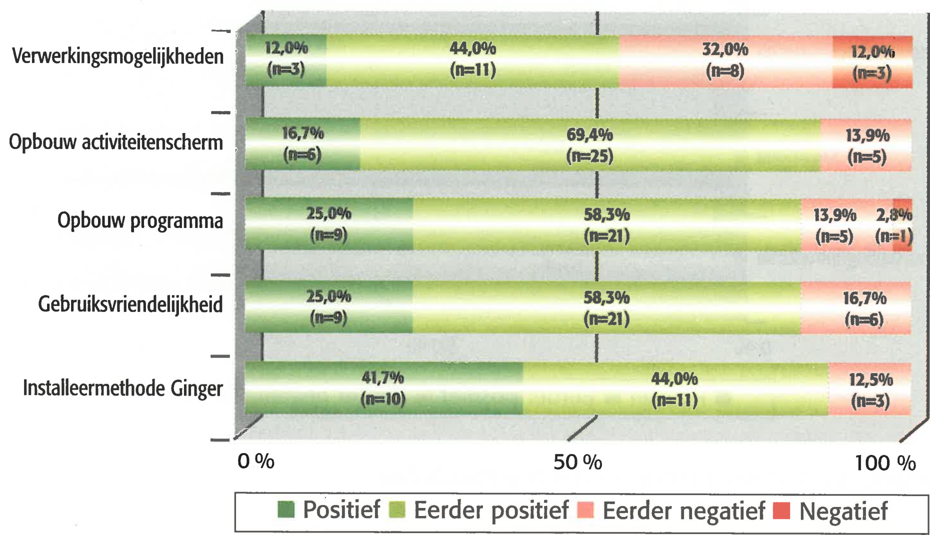
88	Daniël Sikora	CAD Limburg					X	Regionaal
89	Goedele Slots	CGG Primavera (Brussel)	X	X	X	X	X	Regionaal
90	Joachim Soenens	De Torre Knokke-Heist	X	X				Lokaal
91	Katrien Spaepen	Preventiedienst Herentals				X		Lokaal
92	Michèle Staelens	CGG Vl.-Brabant Oost (Leuven	X	X	X			Regionaal
93	Raf Stroobants	SODA (Antwerpen)			X			Lokaal
94	Nele Stubbe	De Torre Knokke-Heist			X			Lokaal
95	Marc Tack	CGG Eclips (Gent)	X	X	X	X	X	Regionaal
96	Inge Truyen	CGG Noorderkempen (Turnhout					X	Regionaal
97	Sibel Turköglü	CAD Limburg					X	Regionaal
98	Like Van Damme	VGC Brussel (LOGO)					X	Regionaal
99	Els Vandenberghe	VAD	X	X	X	X	X	Vlaams
100	Rachel Vanderhaegen	VGC Brussel	X	X				Regionaal
101	Marjet Vanderstraeten	CAD Limburg	X	X	X	X	X	Regionaal
102	Johan Vandewalle	De Sleutel – Preventie	X	X	X	X	X	Vlaams
103	Ben Van Gilbergen	Preventiedienst Tienen	X	X	X	X	X	Lokaal
104	Björn Van Hamme	Preventiedienst Kortrijk		X	X	X	X	Lokaal
105	Tina Van Havere	VAD				X	X	Vlaams
106	Hilde Van Huele	VAD	X	X	X			Vlaams
107	Nele Van Nevele	CGG Noord-West-Vlaanderen					X	Regionaal
108	Eva Van Nieuwenhuysen	CGG Delta (Sint-Niklaas)			X	X	X	Regionaal
109	Liesbet Van Ongevalle	CGG Largo (Roeselare)	X					Regionaal
110	Wim Vanspringel	VAGGA (Antwerpen)	X	X	X	X	X	Regionaal
111	Lies Vereecke	Preventiedienst Dilbeek			X			Lokaal
112	Peter Verlinden	Preventiedienst Diest		X	X	X		Lokaal
113	Tom Vermeulen	CGG Delta (Sint-Niklaas)				X		Regionaal
114	Veerle Vermeulen	Preventiedienst Schoten				X	X	Lokaal
115	Geert Verstuyf	VAD	X		X			Vlaams
116	Linda Vranckx	Preventiedienst Halle		X	X	X	X	Lokaal
117	Alex Winderix	Leefsleutels					X	Vlaams
118	Luc Wouters	CGG Largo (Roeselare)	X					Regionaal

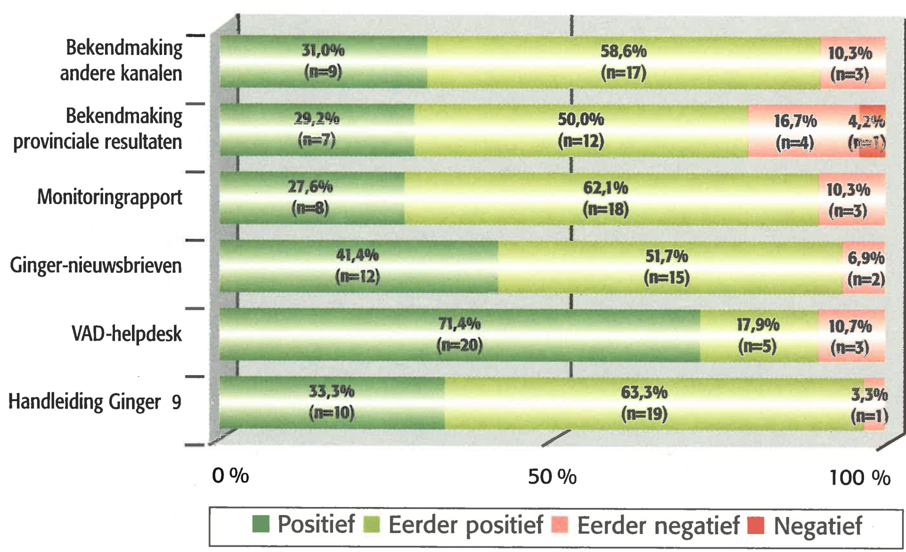
Tabel B1: lijst met deelnemende Gingerregistrators 1999-2003

* Dat jaar was er geen deelname wegens technische problemen in Ginger op de computer.

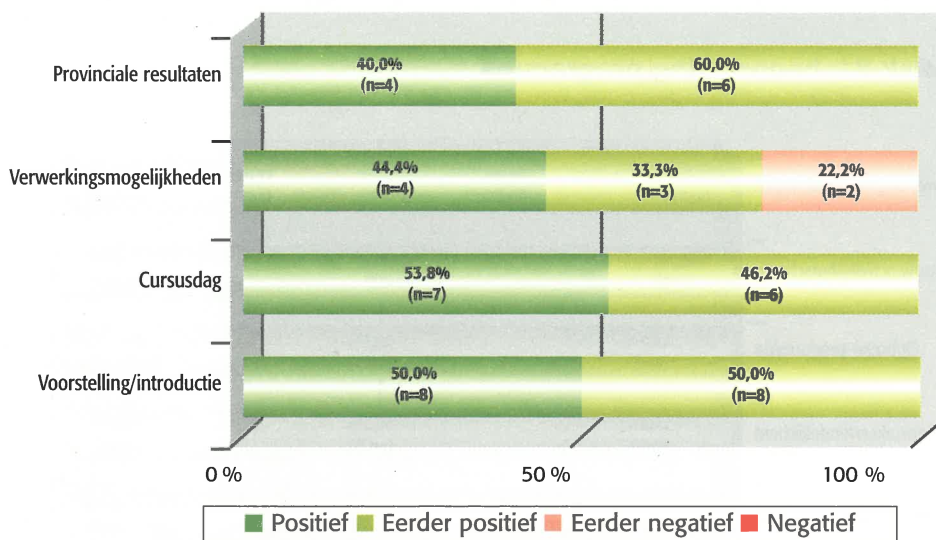
Bijlage 2: evaluatieresultaten in grafieken en tabellen

Grafiek B1: beoordeling programma

Grafiek B2: beoordeling ondersteuning en communicatie/feedback

Grafiek B3: beoordeling vormingsmodules

V.U.: S. Ansoms - VAD - Vanderlindenstraat 15 - 1030 Brussel • Wettelijk depotnummer D/2004/6030/24